

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 8. července 1999, Komise Evropských společenství proti Anic Partecipazioni SpA, věc C-49/92, Recueil 1999, s. I-4125¹

Klíčová slova:

Kasační opravný prostředek – Jednací řád Komise – Postup přijímání rozhodnutí členy Komise ve sboru – Pravidla hospodářské soutěže vztahující se na podniky – Pojmy dohody a jednání ve vzájemné shodě – Odpovědnost podniku za celé protiprávní jednání – Přičitatelnost protiprávního jednání – Pokuta

Předmět:

Kasační opravný prostředek podaný proti rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství (prvního senátu) ze dne 17. prosince 1991, Enichem Anic v. Komise (věc T-6/89, Recueil 1991, s. II-1623), směřující ke zrušení tohoto rozsudku

Skutkové okolnosti a právní otázky:

¹ Návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 19. února 1992 podala Komise Evropských společenství podle článku 49 Statutu ES Soudního dvora kasační opravný prostředek proti rozsudku Soudu prvního stupně ze dne 17. prosince 1991, Enichem Anic v. Komise (věc T-6/89, Recueil 1991, s. II-1623, dále jen „napadený rozsudek“), kterým uvedený soud částečně zrušil článek 1 rozhodnutí Komise 86/398/EHS ze dne 23. dubna 1986 týkajícího se řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (*neoficiální překlad*) (IV/31.149 – Polypropylen) (Úř. věst. L 230, s. 1, dále jen „rozhodnutí polypropylen“) a stanovil výši pokuty uložené odpůrkyni v článku 3 uvedeného rozhodnutí na částku 450 000 ECU, to znamená 662 215 500 ITL.

² Ve své kasační odpovědi podané dne 28. května 1992 Anic Partecipazioni SpA, původně Anic SpA, později Enichem Anic SpA, (dále jen „Anic“) navrhla, aby byl kasační opravný prostředek zamítnut, a poté se na základě článku 116 jednacího řádu Soudního dvora domáhala úplného nebo částečného zrušení napadeného rozsudku, úplného nebo částečného zrušení rozhodnutí polypropylen nebo jeho prohlášení za nicotné, jakož i dalšího snížení pokuty, která jí byla uložena uvedeným rozhodnutím a byla již snížena napadeným rozsudkem, nebo vrácení věci za tím účelem Soudu prvního stupně.

Skutkové okolnosti a řízení před Soudem prvního stupně

³ Skutkovým základem kasačního opravného prostředku, vyplývajícím z napadeného rozsudku, jsou tyto skutečnosti:

⁴ Několik podniků činných v evropském průmyslu petrochemických výrobků podalo u Soudu proti rozhodnutí polypropylen žalobu na neplatnost.

⁵ Podle zjištění Komise, která následně potvrdil Soud, zásobovalo trh s polypropylenem před rokem 1977 deset výrobců, z nich čtyři [Montedison SpA (dále jen „Monte“), Hoechst AG, Imperial Chemical Industries (dále jen „ICI“) a Shell International Chemical Company Ltd (dále jen „Shell“), dále jen „velká čtyřka“] společně představovali 64 % trhu. Po uplynutí platnosti kontrolních patentů, jejichž držitelem byla Monte, se v roce 1977 objevili na trhu noví výrobci, což vedlo

¹ Jednací jazyk: italština

k podstatnému zvýšení reálné výrobní kapacity, aniž by však odpovídajícím způsobem vzrostla poptávka. Následkem toho bylo využití výrobních kapacit mezi 60 % v roce 1977 a 90 % v roce 1983. Každý z výrobců usazených v té době ve Společenství prodával ve všech nebo téměř ve všech členských státech.

6 Anic patřila k výrobcům, kteří v roce 1977 dodávali na trh. Na západoevropském trhu měla postavení středně velkého výrobce, jehož podíl na trhu byl přibližně mezi 2,7 a 4,2 %. Na jaře 1983 Anic tento trh opustila poté, co na konci října 1982 převedla své podnikání s polypropylenem na společnost Monte. V tomto ohledu Anic před Soudem poukázala na to, že zařízení jiného italského výrobce, společnosti SIR, byla nejprve dne 9. prosince 1981 převedena na společnost SIL, jejíž veškerý akciový kapitál vlastnila Anic; později, v červnu 1982, byly akcie SIL „girate per procura“ [postoupeny per prokura] společnosti Enoxy Chimica; nakonec, dne 31. prosince 1982, byly akcie na tuto společnost převedeny, takže celé odvětví polypropylenu v Itálii přešlo pod kontrolu společnosti Monte.

7 Po šetřeních provedených souběžně v několika podnicích v daném odvětví zaslala Komise několika výrobcům polypropylenu žádosti o informace na základě článku 11 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články 85 a 86 Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204). Z bodu 6 napadeného rozsudku vyplývá, že získané informace vedly Komisi k závěru, že mezi lety 1977 a 1983 dotčení výrobci v rozporu s článkem 85 Smlouvy o EHS (nyní článek 81 ES) pomocí řady cenových iniciativ pravidelně určovali cílové ceny a zavedli systém každoroční kontroly prodeje za účelem rozdělení dostupného trhu na základě dohodnutých objemů nebo procentních podílů. To vedlo Komisi k tomu, že zahájila řízení podle čl. 3 odst. 1 nařízení č. 17 a zaslala písemné oznámení námitek několika podnikům, mezi nimiž Anic nebyla. Podle bodu 8 napadeného rozsudku Komise s ohledem na informace, které tyto podniky poskytly v písemných odpovědích na oznámení námitek, rozhodla o rozšíření řízení na společnosti Anic a Rhône-Poulenc SA, a za tímto účelem jim zaslala oznámení námitek podobné tomu, které bylo určeno ostatním podnikům.

8 Na závěr řízení přijala Komise rozhodnutí polypropylen, kterým konstatovala, že Anic porušila čl. 85 odst. 1 Smlouvy tím, že se s dalšími podniky účastnila, co se týče jí samotné přibližně od listopadu 1977 do konce roku 1982 nebo počátku roku 1983, dohody a jednání ve vzájemné shodě pocházejících z poloviny roku 1977, na jejichž základě výrobci dodávající polypropylen na území společného trhu:

- navázali vzájemné kontakty a pravidelně se setkávali (počínaje začátkem roku 1981 dvakrát za měsíc) v rámci tajných schůzí s cílem projednat a definovat svou obchodní politiku;
- pravidelně určovali „cílové“ (nebo minimální) ceny pro prodej výrobku v každém členském státě Společenství;
- dohadovali různá opatření k usnadnění uplatňování takových cílových cen, včetně (a zejména) dočasného omezování výroby, výměny informací o svých jednotlivých dodávkách, pořádání místních schůzí a od konce roku 1982 systému „účetního řízení“ zaměřeného na uplatňování zvýšení cen pro jednotlivé zákazníky;
- současně zvyšovali ceny, přičemž uplatňovali uvedené cíle;
- rozdělili si trh tím, že každému výrobcí přidělili cílový roční prodej nebo „kvótu“ ročního prodeje (v roce 1979, 1980 a přinejmenším po část roku 1983) nebo,

v případě neexistence konečné dohody pro celý rok, tím, že požadovali, aby výrobci omezili každý měsíc svůj prodej vycházející z předchozího období (v roce 1981 a 1982) (článek 1 rozhodnutí polypropylen).

9 Komise poté přikázala jednotlivým dotyčným podnikům, aby okamžitě ukončily výše uvedená protiprávní jednání a v budoucnu se zdržely každé dohody nebo jednání ve vzájemné shodě, jež by mohly mít stejný nebo podobný cíl či výsledek. Komise jim rovněž přikázala, aby ukončily jakýkoli systém výměny informací, na něž se obecně vztahuje profesní tajemství, a také zajistily, aby byl každý systém výměny obecných údajů (jako např. systém Fides) provozován tak, aby byly vyloučeny veškeré údaje umožňující určit chování jednotlivých výrobců (článek 2 rozhodnutí polypropylen).

10 Anic byla uložena pokuta ve výši 750 000 ECU, neboli 1 103 692 500 ITL (článek 3 rozhodnutí polypropylen).

11 Dne 31. července 1986 podala Anic žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí u Soudního dvora, a ten usnesením ze dne 15. listopadu 1989 přidělil tuto věc Soudu prvního stupně podle rozhodnutí Rady 88/591/ESUO, EHS, Euratom ze dne 24. října 1988 o zřízení Soudu prvního stupně Evropských společenství (Úř. věst. L 319, s. 1).

12 Anic u Soudu prvního stupně navrhla, aby bylo rozhodnutí polypropylen zcela nebo částečně zrušeno v rozsahu, v němž se jí týká, podpůrně aby byla snížena pokuta, která jí byla uložena, a aby byla v každém případě Komisi uložena náhrada nákladů řízení, výdajů a honorářů.

13 Komise navrhla, aby byla žaloba zamítnuta a aby byla společnosti Anic uložena náhrada nákladů řízení.

14 Usnesením Soudního dvora ze dne 30. září 1992 byl návrh společnosti DSM NV na vstup do řízení jako vedlejší účastník odmítnut jako nepřipustný a této společnosti bylo uloženo, že ponese vlastní náklady řízení.

Napadený rozsudek

Prokázání protiprávního jednání – Skutková zjištění

Systém pravidelných schůzí

15 Co se týče systému pravidelných schůzí výrobců polypropylenu, Soud prvního stupně nejprve v bodě 69 napadeného rozsudku konstatoval, že pokud jde o období od listopadu 1977 do konce roku 1978 nebo počátku roku 1979, jediným důkazem účasti Anic na schůzích, který Komise podala, byla odpověď Anic na žádost o informace, v níž odhadovala, že začátek její účasti se datuje do okamžiku blízkého začátku schůzí samotných. Soud měl v bodě 70 za to, že tuto odpověď nelze považovat za jasné přiznání její účasti na schůzích od listopadu 1977. V bodech 71 a 72 poukázal na to, že sama Komise vyjádřila v této otázce pochybnosti v konkrétním oznámení námitek určeném Anic, v obecném oznámení námitek a v rozhodnutí polypropylen. Proto v bodě 73 dospěl k závěru, že Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem účast společnosti Anic na protiprávním jednání před koncem roku 1978 nebo počátkem roku 1979.

16 Co se týče období od konce roku 1978 nebo počátku roku 1979 do konce roku 1982 nebo počátku roku 1983, Soud v bodě 87 napadeného rozsudku konstatoval, že Komise na základě odpovědí společností Anic a ICI na žádost o informace právně

dostačujícím způsobem prokázala, že se Anic pravidelně účastnila pravidelných schůzí výrobců polypropylenu od konce roku 1978 nebo počátku roku 1979. Pokud jde o počátek této účasti, z bodů 88 a 89 vyplývá, že odpověď společnosti ICI, kterou v tomto bodě potvrzují spisy předložené společností Anic Soudu, řadí Anic mezi pravidelné účastníky schůzí „šéfů“ a „odborníků“ od této doby. Pokud jde o konec této účasti, Soud v bodě 90 uvedl, že Komise v rozhodnutí polypropylen uznala, že pochybnosti přetrvávají, a ve spisech předložených Soudu připustila, že přítomnost Anic na schůzích ztratila svou pravidelnou povahu od května 1982. Při jednání rovněž uznala, že v září 1982 se Anic schůzí již neúčastnila. Podle bodů 91 a 94 mimoto ze záznamu ze schůze ze dne 13. května 1982 vyplývá, že v průběhu této schůze bylo řečeno, že se Anic již neúčastní. Výjimkou byla podle vlastního záznamu schůze ze dne 9. června 1982, zatímco zmínka Anic v odpovědi na žádost o informace týkající se její účasti na schůzi dne 6. října 1982 byla mylná.

17 Soud mimoto v bodě 96 poukázal na to, že Komise měla na základě poznatků, jež jí poskytla ICI v odpovědi na žádost o informace a jež potvrdily mnohé záznamy ze schůzí, právem za to, že cílem schůzí bylo zejména určování cílových cen a objemů prodeje. Podle bodu 98 napadeného rozsudku mohla Komise rovněž právem dovodit z odpovědi ICI, která se týkala pravidelnosti schůzí „šéfů“ a „odborníků“, a z totožné povahy a totožného účelu schůzí, že byly součástí systému pravidelných schůzí. V bodě 99 Soud dodal, že údajnou pasivní povahu účasti Anic na schůzích vyvrací právě skutečnost, že poskytla informace o měsíčních objemech svého prodeje.

18 Soud z toho v bodě 100 vyvodil závěr, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že se Anic pravidelně účastnila pravidelných schůzí výrobců polypropylenu od konce roku 1978 nebo počátku roku 1979 do poloviny roku 1982, že účelem těchto schůzí bylo zejména určování cílových cen a objemů prodeje, že byly součástí systému a že účast Anic na těchto schůzích nebyla čistě pasivní. Podle Soudu však Komise právně dostačujícím způsobem neprokázala, že tato účast pokračovala po polovině roku 1982.

Cenové iniciativy

19 V bodě 109 Soud konstatoval, že záznamy z pravidelných schůzí výrobců polypropylenu ukazují, jak se výrobci, kteří se jich účastnili, dohadovali na cenových iniciativách uvedených v rozhodnutí polypropylen. Podle bodu 110, jelikož byla právně dostačujícím způsobem prokázána účast Anic na těchto schůzích, nemůže tvrdit, že nepřistoupila na cenové iniciativy, které při nich byly dohodnuty, organizovány a kontrolovány, aniž by předložila indicie, které by mohly toto tvrzení potvrdit.

20 V tomto ohledu Soud v bodě 111 konstatoval, že Anic uvedla jednak to, že její účast na schůzích byla čistě pasivní, jednak to, že výsledky schůzí nezohlednila při určování svého chování na trhu v oblasti cen. V bodě 112 měl za to, že žádný z těchto dvou argumentů nemůže potvrdit tezi o nezúčastněnosti Anic na dohodnutých cenových iniciativách: s ohledem na zjištění Soudu týkající se účasti Anic na schůzích není první argument skutkově podložený. Druhý, i kdyby byl skutkově podložený, by nanejvýš dokazoval, že Anic neuplatňovala to, co bylo při těchto schůzích rozhodnuto. Mimoto podle bodu 113, i když se Komisi nepodařilo získat cenové pokyny vydané Anic, a neměla tudíž důkaz o tom, že prováděla dotčené cenové iniciativy, ani o souběžném chování, nijak to nevyvrací zjištění účasti Anic na těchto iniciativách.

21 V bodě 114 Soud dodal, že Komise mohla právem dovodit z odpovědi společnosti ICI na žádost o informace, že tyto iniciativy byly součástí systému určování cílových cen.

22 Soud z toho v bodě 115 vyvodil závěr, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že Anic patřila k výrobcům, mezi kterými vznikla shoda vůle ohledně cenových iniciativ uvedených v bodech 29 až 39 rozhodnutí polypropylen, a že tyto iniciativy byly součástí systému. Avšak vzhledem k tomu, že Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem účast Anic na pravidelných schůzích v druhé polovině roku 1982, neprokázala právně dostačujícím způsobem účast Anic na cenové iniciativě uvedené v bodech 40 až 46 uvedeného rozhodnutí.

Opatření určená k usnadnění provádění cenových iniciativ

23 V bodě 121 měl Soud za to, že je třeba vykládat rozhodnutí polypropylen v tom smyslu, že vytýká každému z výrobců, že v různých okamžicích při schůzích přijímal spolu s ostatními výrobci soubor opatření určených k vytváření příznivých podmínek pro zvyšování cen, zejména umělým snižováním nabídky polypropylen, přičemž provádění tohoto souboru bylo společnou dohodou rozděleno mezi jednotlivé výrobce podle jejich konkrétního postavení. V bodě 122 Soud připomněl, že Komise nebyla s to právně dostačujícím způsobem prokázat, že se Anic účastnila schůzí, při nichž byl tento soubor opatření přijat, a že tedy ani právně dostačujícím způsobem neprokázala, že Anic na tento soubor opatření přistoupila.

24 Podle bodu 123 z toho zaprvé vyplývá, že účast Anic na systému „účetního řízení“ nebyla prokázána právně dostačujícím způsobem. I když Komise ve své žalobní odpovědi prohlásila, že nikdy neměla v úmyslu tvrdit, že je Anic v tomto bodě odpovědná, Soud konstatoval, že takové omezení námitek vznesených vůči Anic nevyplývá ani z rozhodnutí polypropylen, ani z oznámení námitek. Zadruhé podle bodu 124 nebyla právně dostačujícím způsobem prokázána ani účast Anic na opatřeních omezujících výrobu.

25 V bodě 127 z toho Soud vyvodil závěr, že Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem, že Anic patřila mezi výrobce polypropylen, mezi kterými vznikla shoda vůle ohledně opatření k usnadnění provádění cenových iniciativ, v rozsahu, v němž jí rozhodnutí vytýkalo, že se na takovém chování podílela.

Cílové objemy a kvóty

26 Soud nejprve v bodě 147 připomněl, že se Anic od konce roku 1978 nebo počátku roku 1979 do poloviny roku 1982 pravidelně účastnila pravidelných schůzí výrobců polypropylen, při nichž se vedla jednání o objemech prodeje jednotlivých výrobců a v tomto ohledu se vyměňovaly informace.

27 V bodě 148 Soud uvedl, že vedle této účasti byl název Anic uveden v různých tabulkách, které byly objeveny u výrobců polypropylen a jejichž obsah jasně svědčil o tom, že byly určeny k definování cílů v oblasti objemů prodeje. Komise se proto mohla právem domnívat, že obsah těchto tabulek, které musely být vypracovány na základě informací pocházejících od výrobců, a nikoli na základě statistických údajů ze systému Fides, poskytla Anic v rámci schůzí, kterých se účastnila.

- 28 V bodě 149 Soud konstatoval, že z terminologie použité v různých dokumentech týkajících se let 1979 a 1980, které předložila Komise, lze dovodit, že mezi výrobci existovala shoda vůle.
- 29 Pokud jde konkrétně o rok 1979, Soud v bodě 150 uvedl, že záznam ze schůze ze dnů 26. a 27. září 1979 a tabulka „Producer's Sales to West Europe“ nalezená u společnosti ICI ukazují, že původně zamýšlený systém pro rok 1979 musel být v posledních třech měsících onoho roku zpřísněn.
- 30 V bodě 151 Soud konstatoval, že určení cílových objemů prodeje pro celý rok 1980 vyplývalo z tabulky ze dne 26. února 1980 nalezené u společnosti Atochem SA a ze záznamů ze schůzí z ledna 1981, které potvrzovala tabulka ze dne 8. října 1980, ve které se pro jednotlivé výrobce porovnávají nominální kapacita a kvóta pro rok 1980.
- 31 V bodech 152 až 157 Soud uvedl, že pro rok 1981 bylo výrobcům vytýkáno, že se účastnili vyjednávání s cílem dosáhnout dohody o kvótách, že si sdělovali svá „očekávání“, že se jako na dočasném opatření dohodli na snížení měsíčního prodeje v únoru a březnu 1981 na 1/12 z 85 % „cíle“ dohodnutého pro rok 1980, že si pro zbytek roku přidělili stejnou teoretickou kvótu jako předchozí rok, že každý měsíc na schůzi oznamovali své prodeje a konečně že kontrolovali, zda jejich prodeje nepřekračují přidělené teoretické kvóty. Podle Soudu byla existence takových vyjednávání a sdělování „očekávání“ potvrzena různými důkazy, jako jsou například tabulky a interní poznámka společnosti ICI; přijetí dočasných opatření v únoru a březnu 1981 vyplývalo ze záznamů ze schůzí z ledna 1981; skutečnost, že si výrobci pro zbytek roku přidělili stejnou teoretickou kvótu jako předchozí rok a kontrolovali dodržování této kvóty tím, že si každý měsíc vyměňovali údaje o prodejích, byla prokázána tabulkou ze dne 21. prosince 1981 ve spojení s tabulkou bez uvedení data, nazvanou „Scarti per società“ a nalezenou u společnosti ICI, a s tabulkou bez uvedení data nalezenou rovněž u společnosti ICI. Podle Soudu vyplývala účast Anic na těchto jednotlivých činnostech z její přítomnosti na schůzích, při nichž se tyto činnosti odehrávaly, a ze zmínky jejího názvu v různých výše uvedených dokumentech.
- 32 V bodech 158 až 160 Soud uvedl, že ohledně roku 1982 bylo výrobcům vytýkáno, že se účastnili vyjednávání s cílem dosáhnout dohody o kvótách, že si sdělovali svá „očekávání“ v oblasti objemů, že při neexistenci konečné dohody si sdělili údaje o svých měsíčních prodejích v prvním pololetí a porovnali je s procentním podílem dosaženým v předchozím roce a že se ve druhém pololetí zasazovali o omezení svého měsíčního prodeje na procentní podíl na celkovém trhu dosažený v prvním pololetí daného roku. Podle Soudu byla existence takových vyjednávání a sdělování „očekávání“ potvrzena dokumentem nazvaným „Scheme for discussions „quota system 1982“, poznámkou společnosti ICI nazvanou „Polypropylen 1982, Guidelines“, tabulkou ze dne 17. února 1982 a tabulkou v italštině, která byla komplexním návrhem; opatření přijatá pro první pololetí vyplývala ze záznamu ze schůze ze dne 13. května 1982; provádění těchto opatření bylo potvrzeno záznamy ze schůzí ze dnů 9. června, 20. a 21. července a 20. srpna 1982.
- 33 Soud rovněž konstatoval v bodě 161, že ohledně roku 1981 a prvního pololetí 1982 Komise právem dovodila ze vzájemné kontroly provádění systému omezování měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období při pravidelných schůzích, že účastníci schůzí tento systém přijali.

- 34 Soud v bodě 162 dodal, že vzhledem k totožnosti cílů jednotlivých opatření k omezování objemů prodeje – a sice zmírnění tlaku na ceny způsobeného převísem nabídky – Komise právem došla k závěru, že tato opatření patřila do systému kvót.
- 35 Soud měl v bodech 163 až 166 za to, že argumenty předložené společností Anic nemohou vyvrátit skutková zjištění Komise. Zprvée záznamy ze schůzí vyvracejí tvrzení, že dokumenty předložené Komisí pocházejí od třetích osob a nejsou výsledkem jednání mezi výrobci. Zadruhé, i kdyby se prokázalo, že Anic plně využila své výrobní kapacity, mohlo by to nanejvýš dokázat, že nedodržela dohodu, na kterou předtím přistoupila. Zatřetí společná zmínka Anic/SIR v řadě dokumentů neoslabila důkazní hodnotu těchto dokumentů, které všechny vznikly po listopadu 1980, tedy v době, kdy byla skupina ENI, do které Anic patřila, zmocněna převzít pověření k řízení SIR, takže hospodářská soutěž mezi těmito společnostmi byla ukončena.
- 36 Naproti tomu Soud v bodech 167 a 168 uvedl, že Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem, že se Anic podílela na opatřeních k omezení objemů prodeje pro druhé pololetí 1982, neboť se v polovině roku 1982 přestala účastnit schůzí, přičemž omezování měsíčních prodejů bylo neoddělitelně spojeno s kontrolou, prováděnou dodatečně při schůzích, souladu údajů skutečně dosažených s údaji, kterých mělo být teoreticky dosaženo. Soud měl za to, že tento závěr byl potvrzen skutečností, že ze záznamů ze schůzí ze dne 6. října a 2. prosince 1982, při nichž se kontrolovalo provádění omezování měsíčních prodejů, vyplývalo, že se Anic takové kontroly neúčastnila.
- 37 Konečně Soud v bodech 169 a 170 konstatoval, že Anic bylo vytýkáno, že se v posledním čtvrtletí 1982 účastnila uzavření dohody o kvótách pro rok 1983, a byla tudíž nadále zapojena přinejmenším do dohod o prvním čtvrtletí 1983, ačkoli se přestala účastnit schůzí v polovině roku 1982 nebo koncem tohoto roku. Z bodů 171 až 174 vyplývá, že Anic nemůže v tomto ohledu tvrdit, že taková účast byla nepravděpodobná, neboť v té době již opustila trh s polypropylenem, jelikož Komise mohla z odpovědi Anic na žádost o informace dovodit to, že zůstala na trhu s polypropylenem přítomna až do dubna 1983. Podle Soudu z toho vyplývá, že není nepravděpodobné, že Anic sdělila ostatním výrobcům koncem roku 1982 svá očekávání za účelem určení kvót pro první čtvrtletí 1983, takže je třeba zjistit, zda Komise tuto skutečnost prokázala právně dostačujícím způsobem.
- 38 V této věci Soud v bodech 175 až 177 poukázal na to, že Komise se mohla opírat o ručně psanou poznámku zaměstnance společnosti ICI ze dne 28. října 1982, v níž jsou vyjádřena očekávání Anic v oblasti objemů prodeje a její návrhy ohledně kvót, které mají být přiděleny ostatním výrobcům, což podle Soudu představovalo omezenou účast na vyjednáváních o určení kvót pro první čtvrtletí 1983.
- 39 Soud z toho v bodě 178 dovodil, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem jednak to, že Anic patřila k výrobcům, mezi kterými vznikla shoda vůle ohledně cílových objemů prodeje pro roky 1979 a 1980 a ohledně omezení jejich měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období pro rok 1981 a první pololetí 1982 uvedených v rozhodnutí polypropylen, která patřila do systému kvót, jednak to, že koncem října 1982 sdělila Anic společnosti ICI svá očekávání v oblasti objemů prodeje pro první čtvrtletí 1983. Naproti tomu podle Soudu Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem, že Anic patřila k výrobcům polypropylenu, mezi kterými vznikla shoda vůle ohledně omezení jejich měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období pro druhé pololetí 1982.

Použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy

Právní kvalifikace

40 Soud poznamenal v bodech 196 a 197 napadeného rozsudku, že Komise kvalifikovala každou skutkovou okolnost buď primárně jako dohodu, nebo podpůrně jako jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy. V bodě 198 Soud odkazoval na rozsudky Soudního dvora ze dne 15. července 1970, ACF Chemiefarma v. Komise (věc 41/69, Recueil 1970, s. 661), a ze dne 29. října 1980, Van Landewyck a další v. Komise (spojené věci 209/78 až 215/78 a 218/78, Recueil 1980, s. 3125), a konstatoval, že k tomu, aby existovala dohoda ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy, postačuje, že zúčastněné podniky vyjádřily společnou vůli chovat se na trhu určeným způsobem. Komise proto mohla shodu vůle vzniklou mezi Anic a ostatními výrobci ohledně cenových iniciativ, cílů v oblasti objemů prodeje pro roky 1979 a 1980 a opatření k omezení měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období pro rok 1981 a první pololetí 1982 kvalifikovat jako dohody.

41 Pro definování pojmu jednání ve vzájemné shodě Soud v bodě 199 odkázal na rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise (spojené věci 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil 1975, s. 1663). Pokud jde o projednávanou věc, konstatoval v bodě 200, že se Anic účastnila schůzí, jejichž předmětem bylo určování cílových cen a objemů prodeje a při nichž si soutěžící podniky vyměňovaly informace v tomto ohledu, a že se tudíž podílela na jednání ve vzájemné shodě s cílem ovlivnit tržní chování výrobců a odhalit zamýšlené chování každého z nich na trhu. Soud v bodě 201 dodal, že Anic nejen sledovala cíl předem odstranit nejistotu ohledně budoucího chování svých konkurentů, ale nutně musela přímo, či nepřímo zohlednit informace získané při těchto schůzích při stanovení politiky, kterou zamýšlela na trhu sledovat. Stejně tak museli podle Soudu její konkurenti přímo, či nepřímo při stanovení politiky, kterou zamýšleli na trhu sledovat, zohlednit informace, které jim Anic prozradila ohledně svého chování na trhu, pro něž se rozhodla nebo jež měla v úmyslu přijmout. Soud z toho v bodě 202 vyvodil závěr, že Komise pravidelné schůze, kterých se Anic účastnila od konce roku 1978 nebo počátku roku 1979 do poloviny roku 1982, i sdělení očekávání Anic v oblasti objemů prodeje pro první čtvrtletí 1983 společností ICI koncem října 1982 vzhledem k jejich účelu právem podpůrně kvalifikovala jako jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

42 Pokud jde o existenci jediného protiprávního jednání, kvalifikovaného v článku 1 rozhodnutí polypropylen jako „dohoda a jednání ve vzájemné shodě“, Soud v bodě 203 připomněl, že jednotlivá jednání ve vzájemné shodě a jednotlivé dohody patřily v projednávané věci vzhledem ke svým shodným cílům do systémů pravidelných schůzí, určování cílových cen a kvót, a poté v bodě 204 zdůraznil, že tyto systémy byly zase součástí řady iniciativ dotčených podniků, které sledovaly jediný hospodářský cíl, a sice narušit běžný vývoj cen na trhu s polypropylenem. Podle Soudu by tedy bylo nepřírozené dále rozdělovat toto pokračující chování vyznačující se jediným účelem a spatřovat v něm více odlišných protiprávních jednání. Anic se totiž po léta účastnila integrovaného souboru systémů tvořících jedině protiprávní jednání, jež se postupně konkretizovalo prostřednictvím nedovolených dohod i jednání ve vzájemné shodě.

43 Soud tudíž v bodě 205 konstatoval, že Komise mohla kvalifikovat toto jedině protiprávní jednání jako „dohodu a jednání ve vzájemné shodě“, jelikož toto protiprávní jednání zahrnovalo současně znaky, které musí být kvalifikovány jako

„dohody“, i znaky, které musí být kvalifikovány jako „jednání ve vzájemné shodě“. Podle Soudu musí být v případě komplexního protiprávního jednání dvojí kvalifikace, kterou mu Komise přisoudila v článku 1 rozhodnutí polypropylen, chápána nikoli jako kvalifikace vyžadující současně a kumulativně důkaz, že každá z těchto skutkových okolností naplňuje znaky dohody i jednání ve vzájemné shodě, nýbrž v tom smyslu, že označuje komplexní celek skutkových okolností, z nichž některé byly kvalifikovány jako dohody a jiné jako jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy, který nestanoví zvláštní kvalifikace pro tento druh komplexního protiprávního jednání. Mimoto podle bodu 206 Komise prokázala, že v případě Anic byl v období její účasti na systému pravidelných schůzí naplněn každý ze znaků tohoto protiprávního jednání, a nepříčetla jí tedy odpovědnost za chování jiných výrobců.

Omezující účinek na hospodářskou soutěž

44 Pokud jde o argumentaci Anic směřující k prokázání toho, že její účast na pravidelných schůzích výrobců polypropylenu neměla protisoutěžní cíl ani výsledek, Soud v bodě 215 připomněl, že cílem těchto schůzí bylo omezení hospodářské soutěže v rámci společného trhu, zejména určením cílových cen a objemů prodeje, a že proto její účast nebyla prosta protisoutěžního cíle ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Mimoto v bodě 216 měl za to, že nejde o to, zda účast Anic samotné na protiprávním jednání mohla omezit hospodářskou soutěž, nýbrž o to, zda ji mohlo omezit protiprávní jednání, kterého se účastnila spolu s dalšími. Soud poukázal na to, že dotyčné podniky ovládaly téměř celý tento trh, což jasně ukazuje, že protiprávní jednání, kterého se společně dopustily, hospodářskou soutěž omezit mohlo.

Ovlivnění obchodu mezi členskými státy

45 Soud v bodě 223 poznamenal, že Komise ve světle čl. 85 odst. 1 Smlouvy neměla povinnost prokázat, že účast Anic na dohodě a jednání ve vzájemné shodě měla významný účinek na obchod mezi členskými státy, nýbrž pouze to, že obchod mezi členskými státy mohly ovlivnit dohody a jednání ve vzájemné shodě. V tomto ohledu Soud, připomněl výše uvedený rozsudek Van Landewyck a další v. Komise a konstatoval, že omezení hospodářské soutěže v projednávané věci mohlo odklonit obchodní toky ze směru, který by jinak měly. Mimoto podle bodu 224 se Anic nemohla odvolávat na svůj nepatrný podíl na trhu, neboť protiprávní jednání, kterého se dopustila spolu s dalšími, obchod mezi členskými státy ovlivnit mohlo. Soud proto v bodě 225 dospěl k závěru, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že protiprávní jednání, na kterém se Anic podílela, mohlo ovlivnit obchod mezi členskými státy, aniž by bylo nutné, aby Komise prokazovala, že obchod mezi členskými státy ovlivnila účast Anic samotné.

46 V bodě 227 Soud z výše uvedeného vyvodil zaprvé to, že vzhledem k tomu, že skutková zjištění Komise ve vztahu k Anic pro období předcházející konci roku 1978 nebo počátku roku 1979 a pro období následující po konci října 1982 nebyla prokázána právně dostačujícím způsobem, musí být článek 1 rozhodnutí polypropylen zrušen v rozsahu, v němž uvádí, že se Anic v uvedených obdobích účastnila protiprávního jednání. Zadruhé vzhledem k tomu, že ani skutková zjištění Komise ve vztahu k Anic pro období po polovině roku 1982, pokud jde o její účast v systému pravidelných schůzí výrobců polypropylenu, v cenových iniciativách a v omezování měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období, nebyla prokázána právně dostačujícím způsobem, Soud měl za to, že článek 1 zmíněného rozhodnutí

musí být zrušen v rozsahu, v němž uvádí takovou účast. Zatřetí vzhledem k tomu, že ani skutková zjištění Komise ve vztahu k Anic, pokud jde o opatření určená k usnadnění provádění cenových iniciativ, nebyla prokázána právně dostačujícím způsobem, Soud měl za to, že článek 1 rozhodnutí polypropylen musí být zrušen v rozsahu, v němž uvádí, že se Anic účastnila těchto opatření. Ve zbývajících částech musí být podle Soudu žalobní důvody Anic týkající se skutkových zjištění Komise a její použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy v témže rozhodnutí zamítnuty.

Přičitatelnost protiprávního jednání společnosti Anic

47 Soud při rozhodování o argumentu Anic týkajícím se přičitatelnosti protiprávního jednání, podle něhož měla Komise přičíst část protiprávního jednání, k němuž došlo, jiným italským výrobcům – společnostem Monte a SIR – se kterými Anic po restrukturalizacích spolupracovala, zaprvé v bodech 235 a 236 připomněl, že čl. 85 odst. 1 je určen hospodářským subjektům tvořeným souborem hmotných a lidských prvků a že v případě, kdy je existence protiprávního jednání prokázána, je třeba určit fyzickou či právnickou osobu, která byla odpovědná za provoz podniku v okamžiku, kdy k protiprávnímu jednání došlo.

48 Zadruhé Soud v bodě 237 poukázal na to, že v případě, že osoba odpovědná za provoz podniku přestala právně existovat, je třeba nejprve dohledat soubor hmotných a lidských prvků, které přispěly k protiprávnímu jednání, a následně identifikovat osobu, která se stala za provoz tohoto souboru odpovědnou, s cílem vyhnout se tomu, že v důsledku zániku osoby odpovědné za provoz podniku v okamžiku protiprávního jednání by podnik nemusel za toto jednání nést odpovědnost.

49 V případě Anic Soud v bodech 238 až 242 shledal, že právnická osoba odpovědná za provoz podniku v okamžiku protiprávního jednání nadále existovala až do rozhodnutí Komise a že jí Komise právem přičetla protiprávní jednání. Soud dodal, že případ společnosti Saga Petrokjem, který zmínila Anic, byl odlišný, jelikož tato právnická osoba přestala existovat po své fúzi se společností Statoil. Pokud jde o to, že Anic byly údajně přičteny akty, kterých se dopustila společnost SIR, Soud poukázal na to, že protiprávní jednání bylo společnosti Anic prokázáno pouze na základě jejích vlastních skutků a že Komise prohlásila, že případné protiprávní jednání společnosti SIR by muselo být přičteno tomuto podniku samotnému, že však z důvodů účelnosti proti tomuto podniku řízení nezačala.

Výše pokuty

50 Soud v bodech 259 až 261 konstatoval, že podle jeho posouzení byla doba trvání protiprávního jednání kratší, než jakou konstatovala Komise, a poté prohlásil, že částka pokuty musí být z toho důvodu snížena.

51 Pokud jde o závažnost protiprávního jednání, Soud v bodech 264 a 265 konstatoval, že Komise správně prokázala, jakou úlohu hrála Anic po dobu své účasti na protiprávním jednání, a že právem vycházela z této úlohy při výpočtu pokuty. Podle Soudu mimoto zjištěné skutečnosti svou vnitřní závažností – zejména určování cílových cen a objemů prodeje – potvrzovaly, že Anic nejednala z neopatrnosti ani z nedbalosti, nýbrž úmyslně.

52 Co se týče argumentu Anic, že Komise při určení výše pokuty správně nezohlednila její postavení na trhu, Soud v bodech 269 až 275 uvedl, že Komise jednak definovala kritéria určení obecné úrovně pokut uložených podnikům, kterým bylo rozhodnutí polypropylen určeno (bod 108 uvedeného rozhodnutí), která tuto obecnou úroveň

uložených pokut plně odůvodňují, jednak definovala kritéria relevantní a postačující ke spravedlivému vyvážení pokut uložených každému podniku (bod 109 uvedeného rozhodnutí). Co se týče posledně uvedené kategorie kritérií, považovaných za relevantní a postačující, Soud konstatoval, že při určení výše pokuty, jež měla být uložena jednotlivým podnikům, vycházela Komise z jejich postavení na trhu s polypropylenem ve Společenství. Podle Soudu skutečnost, že Komise v rozhodnutí polypropylen neuvedla údaje, které za tím účelem zohlednila, nemohla způsobit protiprávnost rozhodnutí vzhledem k tomu, že v průběhu řízení před Soudem Komise předložila příslušné údaje, jejichž správnost Anic nezpochybnila. Podle Soudu z toho vyplývá, že při výpočtu výše pokuty Komise správně posoudila postavení Anic na trhu s polypropylenem ve Společenství.

53 Poté, co Anic poukázala na to, že Komise měla vzít v úvahu účinky protiprávního jednání, a zejména její skutečné chování na trhu, pokud jde o ceny i o objemy, které lze vysvětlit nezávisle na jakékoli účasti na dohodách nebo jednáních ve vzájemné shodě, nebo podpůrně, že její případná účast neměla na hospodářskou soutěž a na obchod mezi členskými státy žádný účinek, Soud v bodě 279 konstatoval, že Komise rozlišila dva druhy účinků: jednak pokyny ohledně cen, které výrobci zaslali svým prodejním kancelářím; jednak vývoj cen účtovaných jednotlivým zákazníkům. Podle bodu 280 účinky prvního druhu Komise právně dostačujícím způsobem prokázala na základě četných cenových pokynů vydaných jednotlivými výrobci. Pokud jde o druhý druh účinků, Soud v bodě 281 uvedl, že z rozhodnutí polypropylen vyplývá, že při zmírňování výše pokut Komise přihlédla k tomu, že cenové iniciativy obecně plně nedosáhly svého cíle a že neexistovalo donucovací opatření, které by zajistilo dodržování kvót nebo jiných ujednání. Soud na základě toho v bodech 282 a 283 dospěl k závěru, že Komise právem vzala první druh účinků v úvahu zcela a že zohlednila omezenou povahu druhého druhu účinků v rozsahu, o kterém Anic neprokázala, že je nedostatečný, a připomněl, že již odmítl argumentaci Anic, která poukazovala na svůj malý podíl na trhu.

54 Soud v bodě 290 konstatoval, že Komise zohlednila skutečnost, že podniky utrpěly závažné ztráty při své činnosti v odvětví polypropylenu v průběhu velmi dlouhého období, a že proto také zohlednila nepříznivé hospodářské podmínky v odvětví při určení obecné úrovně pokut. Mimoto podle bodu 291 skutečnost, že se v minulosti rozhodla zohlednit kritickou situaci, ve které se nacházelo dotčené hospodářské odvětví, nemůže Komisi zavazovat k tomu, aby stejně zohlednila podobnou situaci v projednávané věci.

55 Konečně Soud v bodě 295 poukázal na to, že neexistence předchozího protiprávního jednání není polehčující okolností, a v bodě 299, že Komise při výpočtu výše pokuty uložené Anic vycházela ze správné právní kvalifikace protiprávního jednání.

56 Soud z toho v bodě 301 vyvodil závěr, že pokuta uložená Anic je přiměřená závažnosti zjištěného porušení pravidel hospodářské soutěže, že však musí být snížena z důvodu kratšího trvání tohoto porušení. Zaprvé bylo podle bodu 302 toto trvání zkráceno o čtrnáct měsíců z původních šedesáti dvou za období přibližně od listopadu 1977 do konce roku 1978 nebo počátku roku 1979. Komise však již při určení výše pokut vzala v úvahu skutečnost, že mechanismus protiprávního jednání byl plně prokázán až od počátku roku 1979. Zadruhé bylo podle bodu 303 trvání protiprávního jednání zkráceno o dva měsíce za období od konce října do konce roku 1982 nebo počátku roku 1983, v jehož průběhu se protiprávní jednání stalo obzvlášť závažným. Zatřetí podle bodu 304 Komise neprokázala po polovině roku 1982 účast

Anic na žádné skutečnosti naplňující znaky protiprávního jednání s výhradou sdělení vlastního očekávání Anic v oblasti objemů prodeje pro první čtvrtletí 1983 společnosti ICI z konce října 1982. Začtvrté podle bodu 305 Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem, že se Anic účastnila opatření určených k usnadnění provádění cenových iniciativ. Proto měl Soud za to, že výše pokuty musí být snížena o 40 %.

57

Za těchto podmínek Soud rozhodl takto:

- 1) Článek 1 rozhodnutí polypropylen se zrušuje v rozsahu, v němž se konstatuje, že se společnost Anic účastnila:
 - protiprávního jednání před koncem roku 1978 nebo počátkem roku 1979 a po konci října 1982;
 - systému pravidelných schůzí výrobců polypropylenů, cenových iniciativ a omezování měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období po polovině roku 1982;
 - opatření určených k usnadnění provádění cenových iniciativ.
- 2) Výše pokuty uložené Anic v článku 3 uvedeného rozhodnutí se určuje na 450 000 ECU, neboli 662 215 500 ITL.
- 3) Ve zbývajících částech žaloba zamítá.
- 4) Každý účastník řízení ponese vlastní náklady řízení.

Kasační opravný prostředek

58

Ve svém kasačním opravném prostředku Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zrušil bez vrácení věci Soudu prvního stupně napadený rozsudek v rozsahu, v němž se týká částí uvedených v bodě 1 druhé a třetí odrážce výroku;
- určil výši pokuty na 562 500 ECU;
- odmítl jako nepřipustné návrhové žádání společnosti Anic směřující ke zrušení rozhodnutí polypropylen;
- odmítl v plném rozsahu důvody kasačního opravného prostředku společnosti Anic proti napadenému rozsudku;
- uložil společnosti Anic náhradu nákladů řízení.

59

Anic navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítl v plném rozsahu kasační opravný prostředek Komise proti napadenému rozsudku;
- zrušil napadený rozsudek pro nedostatečné a rozporné odůvodnění a nesprávné použití práva, co se týče určení data ukončení účasti Anic na protiprávním jednání, určil toto datum na červen 1982, a nikoli na říjen 1982, a po zrušení odpovídající části článku 1 rozhodnutí polypropylen snížil v důsledku toho pokutu uloženou Anic nebo vrátil věc za tím účelem Soudu prvního stupně;
- zrušil napadený rozsudek pro nedostatečné a rozporné odůvodnění a nesprávné použití práva, co se týče zásad uplatněných ve věcech odpovědnosti, zjištění protiprávního jednání, jeho právní kvalifikace a závažnosti, a aby znovu posoudil hlediska a kritéria pro určení pokuty uložené Anic a po zrušení

odpovídající části článku 3 rozhodnutí polypropylen tuto pokutu přiměřeně snížil, nebo v opačném případě vrátil věc za tím účelem Soudu prvního stupně;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení v prvním stupni i tohoto řízení.

60 Anic rovněž navrhl, aby Soudní dvůr přijal náležitá opatření k prověření toho, zda byly při přijetí rozhodnutí polypropylen dodrženy stanovené postupy, a není-li tomu tak, aby je prohlásil za nicotné nebo je zrušil v rozsahu, v němž se týká Anic.

61 Na podporu svého kasačního opravného prostředku uplatňuje Komise dva důvody vycházející z porušení práva Společenství, které se týkají jednak nesprávného výkladu rozhodnutí polypropylen, jednak rozporu mezi odůvodněním a výrokem napadeného rozsudku. Tyto vady údajně rovněž vedly k nesprávnému určení výše pokuty.

62 Na podporu vzájemného opravného prostředku uplatňuje Anic důvod porušení práva Společenství vycházející z nedostatečného a rozporného odůvodnění napadeného rozsudku a z nesprávného použití práva a týkající se zaprvé vad, jimiž trpěl postup přijetí rozhodnutí polypropylen, zadruhé porušení zásady osobní odpovědnosti, zatřetí mylného zjištění protiprávního jednání, začtvrté nesprávné právní kvalifikace tohoto protiprávního jednání, zapáté nesprávného přičtení odpovědnosti, zašesté nesprávného posouzení závažnosti protiprávního jednání a zasedmé nesprávného určení výše pokuty.

63 Na žádost Komise a přes odpor Anic bylo řízení rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 27. července 1992 přerušeno do 15. září 1994, aby bylo možno posoudit, jaké důsledky je třeba vyvodit z rozsudku ze dne 15. června 1994, Komise v. BASF a další (věc C-137/92 P, Recueil 1994, s. I-2555, dále jen „rozsudek PVC Soudního dvora“), který byl vydán po kasačním opravném prostředku podaném proti rozsudku Soudu prvního stupně ze dne 27. února 1992, BASF a další v. Komise (spojené věci T-79/89, T-84/89 až T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 a T-104/89, Recueil 1992, s. II-315, dále jen „rozsudek PVC Soudu prvního stupně“).

Vzájemný kasační opravný prostředek Anic

Postup přijetí rozhodnutí polypropylen

64 V prvním důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku, který je třeba zkoumat nejdříve, Anic tvrdí, že se s ohledem na rozsudky PVC Soudu prvního stupně a Soudního dvora Komise podle jejího názoru při přijímání rozhodnutí polypropylen porušila použitelná pravidla postupu, zejména pravidla, která se týkají pravomoci přijímat akty ve všech závazných jazykových zněních i dodržování formálních náležitostí týkajících se jejich ověřování. Anic má za to, že v tomto ohledu existuje dostatek nepřímých důkazů, a poukazuje na to, že Soudní dvůr má v každém případě pravomoc prověřit, zda bylo znění v italském jazyce řádně přijato a ověřeno. Za tím účelem by si Soudní dvůr mohl opatřit nahrávky právních aktů a prohlášení a záznamy z jednání, které se konalo ve dnech 18. až 22. listopadu 1991 před Soudem prvního stupně ve věci PVC. Zjistí-li Soudní dvůr, že rozhodnutí polypropylen nebylo přijato řádně, měl by je prohlásit za nicotné nebo je podpůrně zrušit v rozsahu, v němž se týká Anic.

65 V odpověď na námitky Komise ohledně přípustnosti tohoto důvodu Anic tvrdí, že podle článku 116 jednacího řádu Soudního dvora může navrhnout zamítnutí

kasačního opravného prostředku, zrušení napadeného rozsudku a to, aby bylo rozhodnutí polypropylen prohlášeno za neplatné v souladu s návrhovým žádáním vzneseným v prvním stupni. Nijak tím nemění předmět řízení. Poukazuje na to, že čl. 42 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora – který se podle článku 118 použije na řízení o kasačním opravném prostředku proti rozhodnutí Soudu prvního stupně – v každém případě připouští výjimku z obecné zásady zakazující předkládat v průběhu řízení nové důvody, zakládají-li se tyto nové důvody na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení. Tak tomu je v případě okolností, které vyšly najevo v průběhu řízení PVC před Soudem prvního stupně. Mimoto je existence procesních vad, které by mohly zneplatnit rozhodnutí polypropylen a v krajním případě způsobit jeho nicotnost, nepominutelným důvodem, který může Soudní dvůr uplatnit z úřední povinnosti.

66 Komise považuje tento důvod a návrhová žádání, k nimž vede, za zjevně nepřipustné ve smyslu článku 119 jednacího řádu Soudního dvora. Kritika Anic směřuje proti rozhodnutí polypropylen, a nikoli proti napadenému rozsudku, přičemž tento důvod nebyl vznesen před Soudem prvního stupně. Vzhledem k tomu, že Anic nedokázala určit, jakého bodu rozsudku by se tato kritika mohla týkat, navrhla totiž, aby bylo rozhodnutí polypropylen prohlášeno za nicotné nebo podpůrně zrušeno. V člancích 113 a 116 jednacího řádu Soudního dvora se uvádí, že návrhová žádání musí směřovat k úplnému nebo částečnému zrušení rozhodnutí Soudu prvního stupně v souladu s pojmem kasačního opravného prostředku podle článku 49 Statutu ES Soudního dvora. Mimoto rovněž podle zmíněných článků 113 a 116 nesmí kasační opravný prostředek měnit předmět sporu před Soudem prvního stupně.

67 V tomto ohledu je třeba připomenout zaprvé to, že podle čl. 51 prvního pododstavce Statutu ES Soudního dvora se kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru může zakládat na důvodech vycházejících z nepřislušnosti Soudu prvního stupně, nedostatků řízení před Soudem prvního stupně, které poškozují zájmy účastníka řízení podávajícího opravný prostředek, či porušení právních předpisů Společenství Soudem prvního stupně.

68 Umožnit účastníku řízení, aby vznesl žalobní důvod, který neuplatnil u Soudu prvního stupně, poprvé až před Soudním dvorem, by podle ustálené judikatury znamenalo umožnit mu, aby předložil Soudnímu dvoru, jehož pravomoc ve věci kasačního opravného prostředku je omezena, spor v širším rozsahu než spor, který projednával Soud prvního stupně. V rámci kasačního opravného prostředku je tedy příslušnost Soudního dvora omezena na posouzení právního řešení žalobních důvodů projednávaných u Soudu prvního stupně (viz zejména rozsudky ze dne 1. června 1994, Komise v. Brazzelli Lualdi a další, věc C-136/92 P, Recueil 1994, s. I-1981, bod 59, a ze dne 28. května 1998, Deere v. Komise, věc C-7/95 P, Recueil 1998, s. I-3111, bod 62).

69 V projednávané věci je nesporné, že Anic nevznesla před Soudem prvního stupně žádný žalobní důvod týkající se zachování pravidel postupu při přijetí rozhodnutí polypropylen.

70 Zadruhé se kasační opravný prostředek týká pouze napadeného rozsudku, a jedině v případě, že by byl uvedený rozsudek zrušen, by v souladu s čl. 54 prvním pododstavcem Statutu ES Soudního dvora mohl Soudní dvůr sám rozhodnout ve sporu. Z toho vyplývá, že dokud není napadený rozsudek zrušen, Soudní dvůr nemá rozhodovat o případných vadách rozhodnutí polypropylen.

71 Z toho vyplývá, že první důvod musí být odmítnut jako nepřipustný. Ze stejných důvodů je nepřipustný také návrh, aby Soudní dvůr přijal opatření za účelem zjištění, zda Komise při přijímání rozhodnutí polypropylen dodržela použitelná pravidla postupu. Teprve v případě, že by byl napadený rozsudek zrušen, by bylo třeba prověřit, zda, jak tvrdí Anic, má Soudní dvůr otázku nicotnosti rozhodnutí polypropylen zkoumat z úřední povinnosti.

Porušení zásady osobní odpovědnosti

72 Druhým důvodem Anic vytýká Soudu prvního stupně, že se dopustil nesprávného právního posouzení, když usoudil, že je odpovědná za všechna jednání přičitatelná zapojeným podnikům, ačkoli jí nebylo možné přičíst jednotlivá protiprávní jednání. Mimoto prý rozsudek trpí vadou spočívající v nesprávném odůvodnění vzhledem k tomu, že Soud se otázkou připisování kolektivní odpovědnosti nezabýval v žádném bodě rozsudku. Body, které v tomto ohledu cituje Komise, se týkají příbuzné, ale nikoli stejné, otázky jediného protiprávního jednání.

73 Účast na porušení článku 85 Smlouvy spolu s dalšími podniky nemůže znamenat, že se těmto podnikům bude připisovat chování, k němuž docházelo po poměrně dlouhé období a jehož podoba, intenzita a trvání se u jednotlivých účastníků lišila, tím spíše, pokud dotyčné podniky prokázaly, že hrály omezenou úlohu, pokud jde o trvání a závažnost protiprávního jednání, ke kterému skutečně došlo. Taková úvaha naráží na zásadu osobní trestní odpovědnosti, která je zde použitelná obdobně; Soud společnosti Anic neodůvodněně přičetl odpovědnost za opatření, u nichž se prokázala její neúčast.

74 Anic podotýká, že jediné protiprávní jednání nelze směšovat s kolektivní odpovědností. První z nich je klasifikačním trikem, který má abstraktně spojit různá věcně rozdrobená jednání. Kvalifikace protiprávního jednání jako jediného může Komisi možná zbavit povinnosti prokázat skutečnou účast každého podniku na každém opatření a prodloužit promlčecí lhůtu, nemůže se však změnit v kritérium připisování odpovědnosti a zakládat tak odpovědnost Anic za veškerá jednání všech podniků obviněných v průběhu uvažovaného období.

75 To by v projednávaném případě znamenalo neexistenci individuální analýzy důkazů v neprospěch obviněných a uplatněním zásady jediného protiprávního jednání, ze které by vyplývala zásada kolektivní odpovědnosti, by byla porušena práva na obhajobu. Mimoto z bodu 109 rozhodnutí polypropylen vyplývá, že tyto úvahy vedou k tomu, že při stanovení pokuty není zvažován rozsah činnosti jednotlivých podniků.

76 Komise podotýká, že Anic zde zpochybňuje pojem jediného protiprávního jednání, který Soud přijal v bodech 203 a 204 napadeného rozsudku. Jednotlivá opatření ve vzájemné shodě, která podniky vyrábějící polypropylen učinily během určitého období, byla částí jednotného plánu, jehož cílem bylo udržet cenu tohoto výrobku, tedy jednotného plánu odpovídajícího jedinému protiprávnímu jednání, které se konkretizovalo různými opatřeními. To s sebou nese odpovědnost každého podniku za celkové protiprávní jednání bez ohledu na to, zda se podílel na tom či onom opatření, aniž by to přitom vylučovalo zohlednění většího či menšího rozsahu činnosti dotyčného podniku při určení pokuty.

77 Komise zdůrazňuje, že kvalifikace jediného protiprávního jednání nevyplývá z právního pojmu, ale je kvalifikační skutků, která předpokládá zjištění spojitosti mezi jednotlivými jednáními ve vzájemné shodě majícími jediný cíl v určité hospodářské

situaci. Nelze abstraktně vyloučit, že některé skutky mohou být kvalifikovány jako jediné protiprávní jednání. Proto se Komise a Soud mohly nanejvýš dopustit nesprávné kvalifikace skutků, rozhodně však nikoli nesprávného právního posouzení. Tato kvalifikace není v rozporu se zásadou osobní trestní odpovědnosti, pokud by byla použitelná obdobně v projednávané věci.

78 V tomto ohledu je nutno zaprvé uznat, že s ohledem na povahu dotčených protiprávních jednání i na povahu a přísnost následných sankcí má odpovědnost za spáchání těchto protiprávních jednání osobní povahu.

79 Zadruhé je třeba poukázat na to, že dohody a jednání ve vzájemné shodě uvedené v čl. 85 odst. 1 Smlouvy jsou nutně výsledkem shody více podniků, které jsou všechny spolutvůrci protiprávního jednání, přičemž však jejich účast může mít různé podoby, zejména v závislosti na charakteristických rysech dotčeného trhu a na postavení každého z podniků na tomto trhu, na sledovaných cílech a na zvolených nebo zamýšlených způsobech provedení.

80 Avšak pouhá okolnost, že se každý podnik účastní protiprávního jednání sobě vlastními způsoby, není dostačující, aby vyloučila jeho odpovědnost za celkové protiprávní jednání včetně jednání, která jsou sice prováděna jinými zúčastněnými podniky, sledují však stejný protisoutěžní cíl nebo výsledek.

81 Zatřetí je namístě připomenout, že článek 85 Smlouvy zakazuje dohody mezi podniky a rozhodnutí sdružení podniků včetně jednání, kterými se tyto dohody nebo rozhodnutí provádějí, a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a mají protisoutěžní cíl nebo výsledek. Z toho vyplývá, že porušení tohoto článku nemusí být výsledkem jen jednotlivého skutku, ale i řady skutků nebo rovněž pokračujícího jednání. Tento výklad nelze zpochybňovat z důvodu, že jeden nebo několik prvků této řady skutků nebo tohoto pokračujícího jednání by mohly rovněž samy o sobě zakládat porušení uvedeného článku 85 Smlouvy.

82 V projednávané věci Soud v bodě 204 napadeného rozsudku podotkl, že zjištěné dohody a zjištěná jednání ve vzájemné shodě patřily vzhledem ke svým shodným cílům do systémů pravidelných schůzí, určování cílových cen a kvót, přičemž tyto systémy byly zase součástí řady iniciativ dotčených podniků, které sledovaly jediný hospodářský cíl, a sice narušit běžný vývoj cen na trhu s polypropylenem. Měl za to, že by bylo nepřirozené dále rozdělovat toto pokračující chování vyznačující se jediným účelem a spatřovat v něm více odlišných protiprávních jednání, když se naopak jednalo o jediné protiprávní jednání, jež se postupně konkretizovalo prostřednictvím dohod i jednání ve vzájemné shodě.

83 V důsledku toho mohl mít Soud právem za to, že podnik, který se účastnil takového protiprávního jednání prostřednictvím vlastního chování, jež spadá pod pojmy dohody nebo jednání ve vzájemné shodě majících protisoutěžní cíl ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy a má přispět k provádění celkového protiprávního jednání, byl rovněž odpovědný za chování jiných podniků v rámci téhož protiprávního jednání po celou dobu své účasti na daném protiprávním jednání. Tak tomu totiž je, je-li prokázáno, že dotčený podnik věděl o protiprávním chování ostatních účastníků nebo je mohl důvodně předvídat a byl připraven přijmout jeho rizika.

84 Na rozdíl od toho, co tvrdí Anic, není takový závěr v rozporu se zásadou osobní odpovědnosti za taková protiprávní jednání. Odpovídá totiž pojetí velmi rozšířenému v právních řádech členských států týkajícímu se přičítání odpovědnosti za protiprávní

jednání, kterých se dopustilo několik subjektů, v závislosti na jejich účasti na celkovém protiprávním jednání, které v těchto právních systémech není považováno za odporující osobní povaze odpovědnosti.

85 Takový výklad navíc neznamená, že by v rozporu s pravidly dokazování byla opomíjena individuální analýza důkazů v neprospěch obviněných, ani neporušuje práva zapojených podniků na obhajobu.

86 Především v případě sporu o existenci porušení pravidel hospodářské soutěže přísluší Komisi podat důkaz o protiprávních jednáních, která zjistila, a předložit vhodné důkazy, které mohou právně dostačujícím způsobem prokázat existenci skutečností zakládajících protiprávní jednání (rozsudek ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise, věc C-185/95 P, Recueil 1998, s. I-8417, bod 58). V tomto rámci přísluší zejména Komisi prokázat všechny skutečnosti, ze kterých lze dovodit účast podniku na takovém protiprávním jednání a jeho odpovědnost za jednotlivé skutečnosti, které protiprávní jednání zahrnuje.

87 Pokud se jedná, jak je tomu v projednávané věci, o dohody a jednání ve vzájemné shodě s protisoutěžním cílem, musí Komise zejména prokázat, že podnik měl v úmyslu přispět vlastním jednáním ke společným cílům sledovaným všemi účastníky a že věděl o skutečném jednání zamýšleném nebo prováděném jinými podniky při sledování stejných cílů nebo je mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout jeho rizika.

88 Soud přitom zaprvé ve výše uvedeném bodě 204 konstatoval, že veškeré iniciativy zúčastněných podniků sledovaly společný protisoutěžní cíl. Dále pak ze všech skutkových zjištění, která provedl Soud v bodech 63 až 178 napadeného rozsudku, vyplývá, pokud jde o jednotlivé prvky skutkové podstaty protiprávního jednání, že zhodnotil účast Anic na každém z těchto prvků pouze v závislosti na jejím vlastním chování, na tom, čím chtěla takto přispět k provedení každého z těchto prvků, a na tom, že věděla o zamýšlených nebo prováděných jednáních jiných podniků díky své účasti na pravidelných schůzích výrobců polypropylenu. Proto mohl mít Soud právem za to, že účast Anic na protiprávním jednání prostřednictvím jejího vlastního chování způsobila její spoluodpovědnost za celkové protiprávní jednání, ke kterému došlo v době trvání její účasti.

89 Zadruhé mohou dotyčné podniky uplatňovat svá práva na obhajobu, co se týče námitky týkající se jejich skutečné účasti na protiprávním jednání i co se týče skutečného chování, z něhož jsou obviněny jiné podniky, které však patří do stejného protiprávního jednání. V případě dohod nebo jednání ve vzájemné shodě s protisoutěžním cílem mohou podniky tato práva rovněž uplatňovat, pokud jde o existenci společného cíle, o jejich úmysl přispět prostřednictvím vlastního jednání k celkovému protiprávnímu jednání a o znalost chování ostatních účastníků nebo o jeho předvídatelnost a o přijetí rizika s tím spojeného.

90 Zatřetí skutečnost, že se podnik nepodílel na všech skutečnostech naplňujících znaky kartelové dohody nebo že v těch skutečnostech, na kterých se podílel, hrál malou úlohu, musí být vzata v úvahu při posuzování závažnosti protiprávního jednání, případně při určení pokuty.

91 Konečně začtvrté vzhledem k tomu, že Anic tvrdí právě to, že Soud přiměřeně nezohlednil stupeň jejího zapojení do protiprávního jednání při určení výše pokuty, její námitky splývají s námitkami, které vznáší ve svém šestém důvodu, a budou proto zkoumány společně s nimi.

92 Z výše uvedeného vyplývá, že druhý důvod musí být rovněž zamítnut.

Mylné zjištění protiprávního jednání

93 Třetím důvodem Anic tvrdí, že v bodech 110 až 113 napadeného rozsudku se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že vzhledem k tomu, že byla prokázána její účast na pravidelných schůzích výrobců polypropylenu, Anic nemůže tvrdit, že nepřistoupila na cenové iniciativy, které při nich byly dohodnuty, organizovány a kontrolovány, aniž by předložila indicie, které by mohly toto tvrzení potvrdit. Takové pojetí by znamenalo zjevné obrácení důkazního břemene a příkládá přítomnosti na schůzích hodnotu absolutního důkazu, čímž zprošťuje Komisi povinnosti najít v chování podniku jiná potvrzení.

94 V bodech 112 a 113 napadeného rozsudku sám Soud zdůraznil, že neexistují žádné dokumenty prokazující, že Anic přistoupila na cenové iniciativy, ani jakákoli souběžnost chování Anic na trhu a toho, co mělo být údajně dohodnuto mezi výrobcí při těchto schůzích. Nelze tudíž z přítomnosti Anic na schůzích automaticky dovozovat její účast na cenových iniciativách, které se tam projednávaly. Přítomnost zástupce podniku na schůzích by mohla představovat důkaz o tom, že věděl o kartelové dohodě, avšak účast podniku na tajné dohodě by byla prokázána pouze tehdy, kdyby existenci sbližování záměrů potvrzovaly další důkazy jeho chování.

95 Komise tvrdí, že Soud nijak neobrátil důkazní břemeno. Jakmile je prokázána účast podniku na schůzích, lze oprávněně dovozovat jeho účast na uvedené kartelové dohodě. Tomu, kdo tvrdí, že není spojen se závěry ohledně dohodnutých kroků, tedy přísluší, aby o tom podal výslovný důkaz. Případné nevykonání rozhodnutí ve vzájemné shodě leží v jiné rovině, a tudíž nepostačuje k vyvrácení takové účasti.

96 V tomto ohledu je třeba poukázat zaprvé na to, že Soud měl právo, aniž by neoprávněně obrátil důkazní břemeno, konstatovat, že pokud Komise mohla prokázat, že se Anic účastnila schůzí, při nichž byly dohodnuty, organizovány a kontrolovány cenové iniciativy, příslušelo samotné Anic, aby dokázala svá tvrzení, že na tyto iniciativy nepřistoupila.

97 Zadruhé jsou argumenty Anic, jež mají prokázat, že její chování na trhu bylo nezávislé na cenových iniciativách uvedených v rozhodnutí polypropylen, nerelevantní vzhledem k tomu, že v projednávané věci se jedná o dohody ve smyslu článku 85 Smlouvy.

98 Soud totiž v bodě 198 napadeného rozhodnutí prohlásil, že Komise mohla shody vůle Anic a dalších výrobců polypropylenu, které se týkaly zejména cenových iniciativ, kvalifikovat jako dohody ve smyslu čl. 85 odst. 1.

99 Z ustálené judikatury přitom vyplývá, že pro účely použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy je zohlednění konkrétních účinků dohody nadbytečné, pokud se ukáže, že jejím cílem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 13. července 1966, Consten-Grundig v. Komise, spojené věci 56/64 a 58/64, Recueil, s. 429, 496; viz rovněž v tomto smyslu rozsudky ze dne 11. ledna 1990, Sandoz prodotti farmaceutici v. Komise, věc C-277/87, Recueil 1990, s. I-45, a ze dne 17. července 1997, Ferriere Nord v. Komise, věc C-219/95 P, Recueil 1997, s. I-4411, body 14 a 15).

100 Proto nic nenasvědčuje tomu, že Soud porušil pravidla dokazování, když konstatoval, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že Anic patřila k výrobcům

polypropylenu, mezi kterými vznikla shoda vůle týkající se cenových iniciativ uvedených v rozhodnutí polypropylen.

101 Proto nelze přijmout ani třetí důvod.

Nesprávná právní kvalifikace protiprávního jednání

102 Čtvrtým důvodem Anic kritizuje Soud za to, že neprávem zamítl její žalobní důvod týkající se neuvedení právní kvalifikace protiprávního jednání ani jako dohody, ani jako jednání ve vzájemné shodě ve smyslu článku 85 Smlouvy.

103 Soud se zaprvé nevyslovil jasně, pokud jde o konkrétní kritéria pro kvalifikaci druhu protiprávního jednání. Navíc jeho klasifikace neodpovídá rozlišení, které učinila Komise ve svém rozhodnutí a jehož cílem je použít pojem jednání ve vzájemné shodě jako zásadu uzavírající systém, aby protiprávní jednání, na která existuje podezření, nezůstala při neexistenci důkazu o shodě vůle mezi výrobcí nepotrestána. Podle Anic má rozlišení mezi dohodou a jednáním ve vzájemné shodě dopad na požadovanou úroveň důkazů Komise, a tudíž na práva účastníků řízení na obhajobu. Teze Komise by vedla k závěru, že zmínka o dohodách je v článku 85 Smlouvy nadbytečná. Kdyby totiž mohl jednání ve vzájemné shodě představovat pouze myšlenkový prvek bez nutnosti věcného prvku, byly by tyto dva pojmy nadbytečné a lišily by se pouze stupněm projevené vůle, v případě dohody shodou vůle a v případě jednání ve vzájemné shodě jednostranným projevem vůle. Anic tvrdí, že pro zachování odlišné povahy obou pojmů je nutné přiznat jednání ve vzájemné shodě po věcné stránce cosi navíc, aby se vyrovnal méně výrazný myšlenkový prvek (viz stanoviska generálního advokáta p. Ganda ve výše uvedené věci ACF Chemiefarma v. Komise a generálního advokáta p. Mayrase ve věci rozsudku ze dne 14. července 1972, ICI v. Komise, věc 48/69, Recueil 1972, s. 619, a výše uvedeného rozsudku Suiker Unie a další v. Komise).

104 Anic zadruhé poukazuje na to, že v bodě 201 rozsudku Soud zcela přijal argumentaci předloženou soudcem Vesterdorfem, který byl ustanoven jako generální advokát u Soudu prvního stupně, pokud jde o automatický protisoutěžní účinek schůzí výrobců polypropylenu. Takový výklad předpokládá nutnost podat k domněnce protisoutěžního záměru založené na pouhé účasti na několika schůzích protidůkaz, zbavuje dotyčné podniky možnosti jakkoli hájit vlastní stanovisko a je v rozporu s pojmem jednání ve vzájemné shodě v právu Společenství, který kromě stránky předchozí vzájemné shody vyžaduje rovněž jednání ve vzájemném souladu, které lze přičíst účastníkům.

105 Anic zatřetí zdůrazňuje, že kvalifikace údajného kartelu jako jediného protiprávního jednání, považovaného za dohodu a jednání ve vzájemné shodě, může mít nebezpečné právní důsledky. V projednávané věci vedla konkrétně k tomu, že pod pojem jediného protiprávního jednání byla zahrnuta různá jednání patnácti podniků v průběhu přibližně pěti let, a znemožnila rozeznat mezi domnělými protiprávními jednáními ta, která lze skutečně připsat určitému podniku.

106 Anic začtvrté vytýká Soudu, že přijal Komisi podanou dvojí kvalifikaci protiprávního jednání jako dohody a jednání ve vzájemné shodě. Anic má za to, že taková kvalifikace mění důkazní břemeno ve prospěch Komise, a tím i strukturu obhajoby dotyčného podniku. V projednávané věci byla tak Komise zproštěna povinnosti prověřovat druh a hodnotu důkazů v neprospěch obhajoby i konkrétně uvést, co mají tyto důkazy prokázat. Anic si naopak musela klást otázky o důvodech svého obvinění a o způsobu, jakým má vést obhajobu. Skutečnost, že článek 85

Smlouvy nestanoví zvláštní kvalifikaci pro protiprávní jednání uvedeného druhu, neopravňuje k tomu, aby byly vytvořeny další kvalifikace, navíc se zpětným účinkem.

107 Komise poukazuje na to, že tento důvod se zakládá na údajně rozdílném důkazním břemeni podle toho, zda se jedná o jednání ve vzájemné shodě, nebo o dohodu. Tento údajný rozdíl je chybně založen na doslovném výkladu výrazu „jednání ve vzájemné shodě“, podle něhož odkazuje výraz „jednání“ na chování na trhu, a tudíž na věcný prvek. Takovému výkladu odporuje ratio legis spočívající v posílení zákazu jeho rozšířením na projevy vzájemné shody, které jsou méně propracované než skutečná dohoda, s cílem zabránit tomu, aby se dané pravidlo dalo příliš snadno obcházet. Teze Anic by paradoxně vedla k oslabení zákazu tím, že požaduje náročnější důkaz pro jednání ve vzájemné shodě než pro dohodu. Článek 85 by tak byl okleštěn, co se týče jednání ve vzájemné shodě, jelikož na rozdíl od toho, co platí pro dohody, by byl u jednání ve vzájemné shodě rozhodný pouze protisoutěžní účinek, a nikoli cíl.

108 Cílem výčtu uvedeného v čl. 85 odst. 1 Smlouvy je, aby se používal na všechny tajné dohody mezi podniky v jakékoli podobě. Mezi uvedenými případy existuje kontinuita. Zásadní význam má pouze rozlišení mezi samostatným chováním, které je povoleno, a tajnou dohodou, která je nepřipustná bez ohledu na jakékoli rozlišování v rámci takové dohody. Teze Anic by rozbila jednotu a obecnou povahu zakázaného chování a v jejím důsledku by některé tajné dohody neméně nebezpečné než ostatní bezdůvodně unikly zákazu. Soud tuto tezi správně zamítl v bodě 199 svého rozsudku, když poukázal na myšlenkový prvek, aniž by vyžadoval i prvek věcný.

109 V tomto ohledu je třeba zaprvé připomenout, že v bodech 198 a 202 napadeného rozsudku Soud uvedl, že Komise mohla právem kvalifikovat některé druhy chování dotyčných podniků jako dohody a podpůrně jiné podoby chování těchto podniků jako jednání ve vzájemné shodě. V bodě 204 měl Soud za to, že se Anic účastnila integrovaného souboru systémů tvořících jediné protiprávní jednání, jež se postupně konkretizovalo prostřednictvím nedovolených dohod i jednání ve vzájemné shodě.

110 Co se týče chování kvalifikovaných jako jednání ve vzájemné shodě, a sice pravidelných schůzí výrobců polypropylenu a sdělení očekávání společnosti Anic vyjádřených v objemech prodeje pro první čtvrtletí 1983 společnosti ICI koncem října 1982, Soud se v bodě 201 opíral o tvrzení, že po vzájemné shodě, ke které docházelo při schůzích výrobců polypropylenu, musela Anic nutně přímo, či nepřímo zohlednit informace získané při těchto schůzích při stanovení politiky, kterou měla v úmyslu na trhu sledovat. Stejně tak její konkurenti museli podle Soudu přímo, či nepřímo při stanovení politiky, kterou zamýšleli na trhu sledovat, zohlednit informace, které jim Anic prozradila ohledně chování, pro něž se rozhodla nebo jež měla v úmyslu na trhu přijmout.

111 Soud měl v bodě 205 za to, že Komise mohla kvalifikovat toto jediné protiprávní jednání jako „dohodu a jednání ve vzájemné shodě“, jelikož toto protiprávní jednání zahrnovalo současně znaky, které musí být kvalifikovány jako „dohody“, i znaky, které musí být kvalifikovány jako „jednání ve vzájemné shodě“ ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Podle Soudu v případě komplexního protiprávního jednání musí být dvojí kvalifikace, kterou mu Komise přisuzuje v článku 1 rozhodnutí polypropylen, chápána nikoli jako kvalifikace vyžadující současně a kumulativně důkaz, že každá z těchto skutkových okolností naplňuje znaky dohody i jednání ve vzájemné shodě, nýbrž v tom smyslu, že označuje komplexní celek skutkových

okolností, z nichž některé byly kvalifikovány jako dohody a jiné jako jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy, který nestanoví zvláštní kvalifikaci pro tento druh komplexního protiprávního jednání.

112 Zadruhé je třeba poukázat na to, že pokud článek 85 Smlouvy rozlišuje mezi pojmem „jednání ve vzájemné shodě“ a pojmem „dohody mezi podniky“ nebo „rozhodnutí sdružení podniků“, činí tak se záměrem zahrnout pod zákazy tohoto ustanovení různé formy koordinace a tajných dohod mezi podniky (viz v tomto smyslu zejména výše uvedený rozsudek ICI v. Komise, bod 64).

113 Z toho ostatně nevyplývá, že různá chování, která mají stejný protisoutěžní cíl a z nichž každé vzato izolovaně spadá pod pojem „dohoda“, „jednání ve vzájemné shodě“ nebo „rozhodnutí sdružení podniků“, nemohou představovat různé projevy jediného porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

114 Proto mohl mít Soud právem za to, že řada chování několika podniků byla projevem jediného komplexního protiprávního jednání, které částečně spadá pod pojem dohody a částečně pod pojem jednání ve vzájemné shodě.

115 Zatřetí je třeba připomenout, že pojem jednání ve vzájemné shodě ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy se vztahuje k určité formě koordinace mezi podniky, která, aniž by dospěla až k uzavření dohody ve vlastním slova smyslu, vědomě nahrazuje rizika hospodářské soutěže praktickou spoluprací mezi podniky (viz výše uvedený rozsudek Suiker Unie a další v. Komise, bod 26, a rozsudek ze dne 31. března 1993, Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise, spojené věci C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Recueil 1993, s. I-1307, bod 63).

116 Soudní dvůr dodal, že kritéria koordinace a spolupráce je třeba chápat ve světle koncepce vlastní ustanovením Smlouvy týkajícím se hospodářské soutěže, podle níž každý hospodářský subjekt musí autonomním způsobem určovat politiku, kterou hodlá uplatňovat na společném trhu (viz výše uvedený rozsudek Suiker Unie a další v. Komise, bod 173; rozsudek ze dne 14. července 1981, Züchner, věc 172/80, Recueil 1981, s. 2021, bod 13; výše uvedené rozsudky Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise, bod 63, a Deere v. Komise, bod 86).

117 Podle uvedené judikatury, ačkoli tento požadavek autonomie nevylučuje právo hospodářských subjektů na rozumné přizpůsobení se existujícímu nebo očekávanému chování jejich soutěžitelů, striktně brání všem přímým nebo nepřímým kontaktům mezi těmito subjekty, jež by mohly ovlivnit tržní chování skutečného nebo potenciálního soutěžitele či odhalit tržní chování, o kterém tyto subjekty samy rozhodly nebo mají v úmyslu rozhodnout, takovému soutěžiteli, jestliže je cílem nebo výsledkem těchto kontaktů dosažení podmínek hospodářské soutěže, které s přihlédnutím k povaze výrobků nebo poskytovaných služeb, významu a množství podniků, jakož i objemu uvedeného trhu neodpovídají běžným podmínkám relevantního trhu (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Suiker Unie a další v. Komise, bod 174; Züchner, bod 14, a Deere v. Komise, bod 87).

118 Proto, jak vyplývá ze samotného znění čl. 85 odst. 1 Smlouvy, pojem jednání ve vzájemné shodě předpokládá kromě vzájemné shody mezi podniky i chování na trhu v návaznosti na tuto vzájemnou shodu a příčinnou souvislost mezi oběma skutečnostmi.

119 Soud se tedy dopustil nesprávného právního posouzení týkajícího se výkladu pojmu jednání ve vzájemné shodě, když měl za to, že vzájemná shoda nutně vyvolala účinky na chování podniků, které se jí účastnily.

- 120 Z toho ostatně nevyplývá, že vzájemnému kasačnímu opravnému prostředku je třeba
vyhovět. Jak totiž Soudní dvůr opakovaně rozhodl (viz zejména rozsudek ze dne
9. června 1992, Lestelle v. Komise, věc C-30/91 P, Recueil 1992, s. I-3755, bod 28),
i když odůvodnění rozsudku Soudu prvního stupně vykazuje porušení práva
Společenství, ale jeho výrok se ukáže opodstatněný z jiných právních důvodů, musí
být kasační opravný prostředek zamítnut.
- 121 Jednak je přitom třeba se domnívat, neexistuje-li důkaz o opaku, jehož předložení
přísluší zúčastněným subjektům, že podniky, které jednají ve vzájemné shodě a které
zůstávají na trhu aktivní, zohledňují při určování svého chování na trhu informace,
které si vyměnily se svými konkurenty. Tím spíše je tomu tak, pokud ke vzájemné
shodě dochází pravidelně a dlouhodobě, jak tomu podle zjištění Soudu bylo
v projednávané věci.
- 122 Dále pak se na jednání ve vzájemné shodě, jak je definováno výše, vztahuje čl. 85
odst. 1 Smlouvy, i tehdy, pokud nemělo protisoutěžní účinky na trhu.
- 123 Ze samotného znění uvedeného stanovení předně vyplývá, že stejně jako dohody
mezi podniky a rozhodnutí sdružení podniků jsou i jednání ve vzájemné shodě
zakázána bez ohledu na své účinky, mají-li protisoutěžní cíl.
- 124 Dále i když samotný pojem jednání ve vzájemné shodě předpokládá určité chování
zúčastněných podniků na trhu, nevyžaduje nutně, aby toto chování mělo konkrétní
výsledek spočívající ve vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže.
- 125 Konečně přijatý výklad není neslučitelný s restriktivní povahou zákazu stanoveného
v čl. 85 odst. 1 Smlouvy (viz rozsudek ze dne 29. února 1968, Parke Davis,
věc 24/67, Recueil, s. 81, a zejména 109), jelikož zdaleka nerozšiřuje jeho působnost
a doslovně odpovídá výrazům použitým v uvedeném ustanovení.
- 126 Soud tudíž bez ohledu na chybné právní odůvodnění právem shledal, že vzhledem
k tomu, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem účast Anic na jednání
ve vzájemné shodě, jehož cílem bylo vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské
soutěže, nemusí již prokazovat, že se toto jednání ve vzájemné shodě projevilo
chováním na trhu. Je proto třeba zkoumat, zda Anic vyvrátila domněnku uvedenou
v bodě 121 tohoto rozsudku.
- 127 Zprvé, co se týče pravidelných schůzí výrobců polypropylenu, Anic tvrdila, že své
chování na trhu v oblasti cen určovala nezávisle na výsledku těchto schůzí, a pokud
bylo možno pozorovat určitou souběžnost reakcí mezi ní a jinými výrobci, bylo to
způsobeno vývojem ceny suroviny a běžným chováním výrobce na trhu
s dominantním postavením „velké čtyřky“. V tomto ohledu měl Soud v bodě 112
napadeného rozsudku právem za to, že takový argument nanejvýš prokazuje, že Anic
výsledek schůzí, pokud jde o určování cílových cen, neuplatňovala.
- 128 Zadruhé, co se týče sdělení vlastních očekávání Anic vyjádřených v objemech
prodeje a návrhů kvót, jež mají být přiděleny ostatním výrobcům, společnosti ICI
z konce roku 1982, které Soud v bodě 176 považoval za omezenou účast na
vyjednáváních o určení kvót pro první čtvrtletí 1983, z bodu 172 napadeného
rozsudku vyplývá, že Komise právem dovodila z příloh odpovědi Anic na žádost o
informace, že zůstala na trhu s polypropylenem přítomna až do dubna 1983. Z toho
vyplývá, že Anic zůstala aktivní na trhu po uvedených vyjednáváních. Zatřetí Anic
mimoto netvrdila, že své pozdější chování na trhu určovala nezávisle na své účasti na
těchto vyjednáváních.

- 129 Z toho vyplývá, že nesprávné právní posouzení, jehož se Soud dopustil, nemělo
žádný dopad na výrok napadeného rozsudku, který se ukazuje opodstatněný z jiných
právních důvodů.
- 130 Začtvrté z ustálené judikatury Soudního dvora (viz zejména výše uvedený rozsudek
ACF Chemiefarma v. Komise, bod 112), kterou Soud prvního stupně převzal
v bodě 198 napadeného rozsudku, vyplývá, že pojem dohoda ve smyslu čl. 85 odst. 1
Smlouvy je výsledkem společné vůle vyjádřené zúčastněnými podniky chovat se na
trhu určeným způsobem.
- 131 Porovnání pojmů dohoda a jednání ve vzájemné shodě, které je předmětem bodů 118
až 125 tohoto rozsudku, ukazuje, že ze subjektivního hlediska zahrnují takové formy
tajných dohod, které sdílejí tutéž povahu a liší se pouze svou intenzitou a podobami,
ve kterých se projevují.
- 132 Z toho vyplývá, že i když mají pojmy dohody a jednání ve vzájemné shodě částečně
odlišné zakládající znaky, nejsou vzájemně neslučitelné. Proto na rozdíl od toho, co
tvrdí Anic, Soud nemusel požadovat, aby Komise kvalifikovala každé ze zjištěných
jednání jako dohodu, nebo jako jednání ve vzájemné shodě, ale mohl mít právem za
to, že Komise správně kvalifikovala některá z těchto jednání primárně jako „dohody“
a jiná podpůrně jako „jednání ve vzájemné shodě“.
- 133 Zapáté je třeba poukázat na to, že tento výklad není neslučitelný s restriktivní
povahou zákazu stanoveného v čl. 85 odst. 1 Smlouvy (viz výše uvedený rozsudek
Parke Davis, s. 109). Zdaleka totiž nevytváří novou formu protiprávního jednání, ale
pouze připouští, že v případě protiprávního jednání, které zahrnuje různé formy
chování, mohou tyto formy odpovídat různým definicím, na všechny se však
vztahuje stejné ustanovení a všechny jsou stejně zakázány.
- 134 Zašesté je třeba poznamenat, že na rozdíl od toho, co tvrdí Anic, nemá takový výklad
nepříjemné důsledky pro dokazování a neporušuje práva dotyčných podniků na
obhajobu.
- 135 Jednak je Komise nadále povinna prokazovat, že se na každé zjištěné jednání
vztahuje zákaz stanovený v čl. 85 odst. 1 Smlouvy jako na dohodu, na jednání ve
vzájemné shodě nebo na rozhodnutí sdružení podniků.
- 136 Dále pak mohou podniky, vůči nimž je vznesena námitka, že se účastnily
protiprávního jednání, zpochybnit v případě každého z těchto jednání kvalifikaci
nebo kvalifikace, které použila Komise, tím, že poukáží na to, že Komise
neprokázala skutečnosti naplňující znaky různých forem údajného protiprávního
jednání.
- 137 Konečně zasedmé vzhledem k tomu, že Anic tvrdí, že tento výklad vede k tomu, že
je jí přičítána odpovědnost za jednání jiných podniků, její argumentace splývá
s argumentací, kterou uvedla v rámci druhého důvodu, a musí být zamítnuta ze
stejných důvodů.
- 138 Závěrem je čtvrtý důvod částečně opodstatněný v rozsahu, v němž vytýká Soud, že
se dopustil nesprávného právního posouzení při výkladu pojmu jednání ve vzájemné
shodě, aniž by však toto nesprávné právní posouzení vyžadovalo zrušení napadeného
rozsudku. Ve zbývajících částech musí být důvod zamítnut jako neopodstatněný.

Nesprávné přičtení odpovědnosti

- 139 V pátém důvodu Anic tvrdí, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, které se mimo jiné projevuje nesprávným odůvodněním, když schválil použití dvojího kritéria pro určení podniku, kterému lze přičíst porušení práva Společenství. Toto nesprávné právní posouzení spočívá ve střídavém uplatňování kritéria právní kontinuity a kritéria hospodářsko-provozní kontinuity podniku, přičemž se upřednostňuje kritérium, které se ukazuje jako vhodnější s cílem zabránit tomu, aby v důsledku zániku subjektu odpovědného za řízení podniku v době, kdy došlo k protiprávnímu jednání, zůstal tento podnik nepotrestán.
- 140 Anic tvrdí, že takový přístup není vhodný a že způsobuje přetrvávání nejistoty, pokud jde o jeho uplatnění, nezajišťuje jistotu právních vztahů, může se projevovat znevýhodňujícím zacházením a umožňuje společností strategie zaručující beztrčnost.
- 141 Konkrétně byl „dvojčlen“ Anic/SIR znevýhodněn oproti Saga Petrokjemí/Statoil. V případě protiprávních jednání, kterých se dopustila Saga Petrokjemí, podle Komise převážilo kritérium hospodářské kontinuity podniku: vzhledem k tomu, že odpovědná právnická osoba zanikla, byla odpovědnost přisouzena společnosti Statoil, do které byla začleněna. Naopak Anic byla považována za odpovědnou jak za opatření a protiprávní jednání vytykané společnosti SIR, kterou získala v roce 1980, tak za svou údajnou účast na polypropylenovém kartelu, ačkoli své činnosti v této oblasti převedla na Monte. Soud, který měl zvolit nejvhodnější kritérium a pevně se ho držet, souhlasil se znevýhodňujícím uplatněním těchto kritérií Komisí a v bodě 240 se vyhnul odpovědi na pochybnosti společnosti Anic.
- 142 Komise předně poukazuje na to, že Soud neuplatnil takové dvojí kritérium z prostého důvodu, že měl rozhodovat pouze o žalobě Anic, jelikož Statoil žalobu nepodala. Dále nejde jen o to určit, který podnik se dopustil protiprávního jednání, ale aby mohlo být rozhodnutí vykonáno, zejména pokud jde o pokutu, je třeba určit právní subjekt, který odpovídá za chování tohoto podniku. Konečně Anic se vrací k tvrzením, jež je již třeba považovat za vyloučená na základě skutkových zjištění, která učinil Soud, zejména co se týče tvrzení, že jsou skutky SIR údajně přičítány společnosti Anic.
- 143 Mimoto má Komise za to, že tento důvod může být prohlášen za nepřipustný jakožto příliš obecný. Statoil byla v každém případě vybrána jako podnik, kterému bylo rozhodnutí polypropylen určeno, proto, že společnost Saga Petrokjemí převzala. Naproti tomu Anic vystupovala na trhu jako jeden celek, s jedinou obchodní strategií, a prodala své výrobní činnosti v oblasti polypropylenů Monte před přijetím uvedeného rozhodnutí, přičemž však nadále existovala jako právnická osoba.
- 144 V tomto ohledu je třeba nejprve poukázat na to, že vzhledem k tomu, že se tento důvod týká údajného přičítání skutků, kterých se dopustila SIR, společnosti Anic, Soud v bodě 241 napadeného rozsudku uvedl, že z jeho závěrů týkajících se skutkových zjištění, která učinila Komise, vyplývá, že protiprávní jednání bylo Anic prokázáno pouze na základě jejích vlastních skutků. Soudnímu dvoru nepřisluší, aby v rámci kasačního opravného prostředku proti rozsudku Soudu prvního stupně zpochybňoval jeho zjištění.
- 145 Dále v části, v níž Anic vytyká Soudu, že jí přičetl odpovědnost za protiprávní jednání, i když již převedla své činnosti týkající se polypropylenů na Monte, přehlíží zásadu osobní odpovědnosti a přehlíží rozhodující okolnost, která vyplývá z judikatury Soudního dvora (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Suiker Unie a další v. Komise, body 80 a 84), a sice že kritérium takzvané „hospodářské

kontinuity“ vstupuje do hry pouze v případě, že právnická osoba odpovědná za provoz podniku přestala právně existovat poté, co se dopustila protiprávního jednání. Z toho rovněž plyne, že uplatnění těchto kritérií není nijak v rozporu se zásadou právní jistoty.

146 Konečně měl Soud v bodě 240 právem za to, že nemusí odpovídat na otázky, které se týkají skutkových situací, jež s projednávanou věcí nesouvisí. Soudnímu dvoru také nepřísluší, aby se vyjadřoval ohledně případných manévřů prováděných s konkrétním cílem vyhnout se sankcím uloženým za porušení pravidel hospodářské soutěže.

147 Proto nelze přijmout ani pátý důvod.

Nesprávné posouzení závažnosti protiprávního jednání

148 Šestým důvodem kritizuje Anic Soud za to, že dostatečně nezohlednil skutečnost, že hrála v rámci údajného kartelu okrajovou úlohu, a že prohlásil, že je spokojen se zjištěními Komise. Zejména z důvodu vzniku sdružení Anic a SIR byly skutečné rozměry činnosti Anic zkresleny velmi nepřesnými údaji, které Anic na rozdíl od toho, co je uvedeno v bodě 274 napadeného rozsudku, zpochybnila při jednání před Soudem. Pokud jde o účinky protiprávního jednání, Soud opomněl zohlednit individuální jednání podniků, čímž porušil zásadu osobní povahy trestní odpovědnosti. Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, tyto výtky nejsou zaměřeny proti skutkovým zjištěním, jelikož Soud je na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 povinen rozhodnout o závažnosti protiprávního jednání.

149 Co se týče teze Anic, že Soud dostatečně nezohlednil její omezenou úlohu v rámci údajného kartelu, Komise podotýká, že tento důvod je nepřipustný, neboť směřuje k přehodnocení skutkových zjištění. Pokud jde o zásadu osobní trestní odpovědnosti, Komise připomíná, že již zohlednila větší či menší závažnost odpovědnosti podniků například tím, že uložila přísnější pokuty čtyřem podnikům, které nesou za kartelovou dohodu největší odpovědnost.

150 V tomto ohledu je třeba předně konstatovat, že z ustálené judikatury vyplývá, že pokud se protiprávního jednání dopustilo více podniků, je namístě přezkoumat závažnost účasti každého z nich na protiprávním jednání (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Suiker Unie a další v. Komise, bod 623). Avšak Soud v bodě 264 napadeného rozsudku konstatoval, že Komise správně prokázala, jakou úlohu hrála Anic v protiprávním jednání po dobu své účasti na něm, a že právem vycházela z této úlohy při výpočtu pokuty uložené Anic. Nelze tedy vytýkat Soudu, že se v tomto ohledu dopustil nesprávného právního posouzení.

151 Dále vzhledem k tomu, že tento důvod směřuje ke zpochybnění okolnosti, na kterou poukázal Soud v bodě 274, a sice že v průběhu řízení před ním Komise předložila příslušné údaje týkající se velikosti podílu Anic na trhu s polypropylenem ve Společenství, jejichž správnost Anic nezpochybnila, týká se skutkových otázek, které nelze přezkoumávat v rámci kasačního opravného prostředku.

152 Konečně, když se Soud vyjádřil k zohlednění účinků protiprávního jednání, nemusel zkoumat individuální chování podniků vzhledem k tomu, že se, jak správně uvedl v bodě 280, při určení obecné úrovně pokut nezohledňují účinky vyplývající ze skutečného chování, jehož se podnik podle svého tvrzení držel, nýbrž účinky vyplývající z celkového protiprávního jednání, na kterém se podílel.

153 Z toho plyne, že šestý důvod musí být rovněž zamítnut.

Nesprávné určení výše pokuty

154 V sedmém důvodu Anic tvrdí, že když Soud přezkoumával výši pokuty, dopustil se nesprávného právního posouzení, jelikož náležitě nezohlednil faktory uvedené v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, co se týče trvání i závažnosti porušení, kterého se dopustila. Pokud jde o trvání, Anic ukončila jakékoli chování, které by mohlo představovat porušení článku 85 Smlouvy v červnu 1982, a nikoli v říjnu téhož roku. Soud měl proto více snížit pokutu vzhledem ke kratšímu trvání koluzního chování.

155 Co se týče závažnosti, Anic tvrdí, že Komise ani Soud náležitě nezhodnotily úlohu, jakou hrála v tajných dohodách, velikost dodávek polypropylenu do Společenství a obrat.

156 Pokud jde o první bod, Komise rozlišovala mezi čtyřmi velkými výrobci a ostatními, nedělala však již další rozdíly mezi těmito ostatními výrobci podle stupně jejich zapojení do údajného kartelu.

157 Co se týče podílu na trhu, z tabulky, kterou předložila Komise v odpověď na otázku Soudu, vyplývá, že rozhodnutí polypropylen je založeno na údajích z roku 1983 (2,8 %), které jsou naprosto nerelevantní, jelikož Anic se přestala účastnit protiprávního jednání v roce 1982 (přičemž v tomto roce byl její podíl na trhu 2,43 %, a nikoli 2,7 %, jak se uvádí v tabulce 1 připojené k uvedenému rozhodnutí).

158 Co se konečně týče obratu, Anic před Soudem tvrdila, aniž to však Soud zohlednil, že v roce 1982 představoval 32 966 miliard ITL, zatímco Komise vycházela z údaje 25 milionů ECU, což je 36 790 až 38 636 miliard ITL. Vzhledem k tomu, že Komise vysvětlila, že částka 25 milionů ECU vycházela použitím směnného kursu z roku 1982, Anic odpovídá, že Komise neměla k určení výše pokuty uložené v roce 1986 použít směnný kurs z roku 1982. Směnný kurs z roku 1986 byl totiž použit pro přepočet pokuty ve výši 750 000 ECU na 1 103 692 500 ITL. Z této nelogičnosti vyplývá skutečná chyba v tabulce, kterou Komise předložila Soudu: pokuta uložená Anic nepředstavuje 2,5 % jejího obratu v roce 1982, nýbrž 3,35 %. Je tudíž zjevné, že pokuta byla určena ve větší výši, než jaká byla ve vztahu k obratu zamýšlena, nebo byl započítán obrat o hodně vyšší než skutečný obrat za rok 1982. V obou případech změnila rozporné a nesprávné údaje poskytnuté Komisí závěry Soudu.

159 Komise má za to, že argumenty týkající se kratšího trvání protiprávního jednání, které zpochybňuje, a nesprávného uvážení různých faktorů Soudem při posuzování závažnosti protiprávního jednání směřují ke zpochybnění skutkových okolností.

160 Co se týče určení podílu Anic na trhu, Komise připomíná, že tabulka, kterou poskytla Soudu, byla vypracována po přijetí rozhodnutí polypropylen a že při určení výše pokut neprováděla žádné početní úkony. Tabulka měla poskytnout údaje srovnatelné pro všechny podniky, což vysvětluje, že je v ní uveden podíl Anic na trhu v roce 1983, stejně jako u ostatních výrobců.

161 Co se konečně týče obratu, 32 966 miliard ITL, které uvádí Anic, v podstatě odpovídá 25 milionům ECU, které uvažovala Komise na základě průměrného směnného kursu v roce 1982.

162 Co se zaprvé týče trvání protiprávního jednání, ze závěrů Soudu týkajících se prokázání protiprávního jednání, které jsou shrnuty v bodech 259 a 260, vyplývá, že toto protiprávní jednání skončilo koncem října 1982 a že se Anic od poloviny roku 1982 přestala účastnit pravidelných schůzí výrobců polypropylenu, jakož i shody vůle, která při nich vznikala. Mimoto z bodu 261 vyplývá, že Soud v důsledku toho

snížil pokutu uloženou Anic. Vzhledem k tomu, že kritika vznesená Anic proti závěrům týkajícím se prokázání protiprávního jednání byla odmítnuta, není namístě brát ji v úvahu při výpočtu pokuty.

163 Zadruhé výtky týkající se zohlednění úlohy, kterou Anic hrála v protiprávním jednání, a významu Anic na trhu s polypropylenem ve Společenství splývají s námitkami předloženými v rámci šestého důvodu a musí být zamítnuty ze stejných důvodů.

164 Zatřetí vzhledem k tomu, že se kritika vznesená Anic týká zohlednění jejího obratu za rok 1982, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury (viz zejména rozsudky ze dne 7. června 1983, *Musique Diffusion française a další v. Komise*, spojené věci 100/80 až 103/80, *Recueil* 1983, s. 1825, bod 120, a ze dne 12. listopadu 1985, *Krupp Stahl v. Komise*, věc 183/83, *Recueil* 1985, s. 3609, bod 37) je za účelem určení výše pokuty možné zohlednit jak celkový obrat podniku, který představuje údaj, byť jen přibližný a nedokonalý, o jeho velikosti a hospodářské síle, tak část tohoto obratu, jež pochází z prodeje zboží, které je předmětem protiprávního jednání, a jež tedy může poskytovat ukazatel rozsahu protiprávního jednání.

165 Pokud se jedná o posouzení velikosti a hospodářské síly podniku v době protiprávního jednání, je tudíž třeba použít tehdejší směnné kursy, a ne kursy platné v době přijetí rozhodnutí, kterým se ukládá pokuta. V opačném případě by byla velikost jednotlivých podniků, které se podílely na protiprávním jednání, zkreslena zohledněním vnějších nahodilých jevů, jako je kolísání vnitrostátních měn v pozdější době. Naproti tomu je zjevné, že výše pokut určených v ECU a ve vnitrostátních měnách musí být přepočteny podle směnných kursů platných v době přijetí rozhodnutí, neboť jinak by se měnila jejich úroveň pro podniky usazené v členských státech, kde se používají různé měny.

166 Z toho plyne, že sedmý důvod musí být rovněž zamítnut.

167 Vzhledem k tomu, že žádnému z důvodů předložených společností Anic nebylo vyhověno, je třeba její vzájemný kasační opravný prostředek zamítnout v plném rozsahu.

Kasační opravný prostředek Komise

Přípustnost

168 Anic až ve své duplice zpochybňuje přípustnost kasačního opravného prostředku Komise proti rozsudku Soudu z důvodu nedostatku právního zájmu. Komise tvrdila, že podala kasační opravný prostředek proto, aby se jí dostalo objasnění zásad, přičemž neměla žádný konkrétní zájem na úpravě výše pokuty určené Soudem. Nicméně právním zájmem na podání kasačního opravného prostředku proti rozsudku v prvním stupni může být pouze právní zájem na změně výroku. Vzhledem k tomu, že Komise prohlašuje, že je připravena přijmout výrok, co se týče výše pokuty uložené Anic, je spor již bezpředmětný.

169 Anic mimoto tvrdí, že úvahy Soudu v napadeném rozsudku jsou ve všech směrech obdobné úvahám, které rozvinul, co se týče analogického případu, v rozsudku ze dne 10. března 1992, *Shell v. Komise* (věc T-11/89, *Recueil* 1992, s. II-757). Komise nicméně proti uvedenému rozsudku nepodala kasační opravný prostředek, což lze vysvětlit buď menším procentním podílem, o který byla snížena pokuta ve věci *Shell*

v. Komise, nebo tím, že tento rozsudek byl vydán až po rozsudku Soudu zvaném PVC, to znamená v době, kdy se pozornost právní služby Komise soustředovala na reakci na posledně uvedený rozsudek. V každém případě je Anic obětí diskriminace.

170 Komise namítá, že i kdyby, jak tvrdí Anic, tento podnik diskriminovala tím, že v projednávané věci podala kasační opravný prostředek, přičemž v případě Shell tak neučinila, nemohlo by to vést k odmítnutí kasačního opravného prostředku jako takového.

171 V tomto ohledu postačí poukázat na to, že na základě čl. 49 třetího pododstavce Statutu ES Soudního dvora mohou s výjimkou sporů mezi Společenstvím a jeho zaměstnanci podat kasační opravný prostředek členské státy a orgány Společenství, které nevstoupily do řízení před Soudem. Orgány Společenství tudíž bez ohledu na to, zda byly účastníky řízení v prvním stupni, či nikoli, nemusí prokazovat žádný právní zájem, aby mohly podat kasační opravný prostředek proti rozsudku Soudu.

172 Ostatně každý účastník řízení může svobodně posoudit, zda je vhodné podávat kasační opravný prostředek proti rozsudku Soudu prvního stupně, a Soudnímu dvoru nepřísluší přezkoumávat volbu, kterou v tomto ohledu učinila Komise.

173 Z toho plyne, že námitky Anic týkající se údajného nedostatku právního zájmu Komise nebo údajné diskriminace, jíž byla obětí, jsou zcela nepodložené, takže je třeba zkoumat kasační opravný prostředek Komise po meritorní stránce.

Věc samá

Obecně

174 Komise upřesňuje, že nezpochybňuje ty části napadeného rozsudku, kterými Soud zrušil rozhodnutí polypropylen v rozsahu, v němž se konstatovalo, že se Anic účastnila protiprávního jednání před koncem roku 1978 nebo počátkem roku 1979 a po konci října 1982, (bod 1 první odrážka výroku) a kterými odpovídajícím způsobem snížil pokutu. Její kasační opravný prostředek se týká těch částí napadeného rozsudku, kterými Soud zrušil rozhodnutí polypropylen v rozsahu, v němž se konstatovalo, že se Anic účastnila doprovodných opatření k usnadnění uplatňování dohodnutých cen po polovině roku 1982 (bod 1 druhá odrážka výroku) nebo po celou dobu (bod 1 třetí odrážka výroku), a kterými odpovídajícím způsobem snížil pokutu (bod 2 výroku).

175 Pro Komisi má zkoumaná otázka význam přesahující projednávanou věc, jelikož se jedná o zavedení zásady, že v případě, kdy se skupina podniků dohodne na udržení úrovně cen výrobku, je každý podnik odpovědný za všechna opatření podniknutá k udržení cen, a to i za ta, na kterých ve skutečnosti nespolupracoval. Účinky na úroveň pokuty mají druhořadý význam, potvrzují však právní zájem Komise i z procesního hlediska.

Nesprávný výklad rozhodnutí polypropylen

176 Prvním důvodem Komise tvrdí, že Soud nesprávně vyložil její rozhodnutí tím, že jí přičetl prohlášení, které v něm není obsaženo. Článkem 1 totiž Komise nikdy neměla v úmyslu prohlásit, že se Anic zcela nebo částečně účastnila opatření, která jsou v něm zmíněna, nýbrž že je stejně jako ostatní podniky odpovědná za celkové protiprávní jednání, tudíž i za opatření, na kterých se přímo nepodílela. Soud tedy zrušil neexistující část rozhodnutí polypropylen.

177 Podle Komise porušilo dotyčných patnáct podniků článek 85 Smlouvy tím, že se účastnilo kartelové dohody zaměřené na udržení ceny polypropylenu, jejímž hlavním cílem bylo určování minimálních prodejních cen a jež zahrnovala doprovodná opatření určená k snazšímu dosažení tohoto cíle. Každý podnik se nepodílel na každém doprovodném opatření, rozhodnutí polypropylen však přičítá každému podniku odpovědnost za kartelovou dohodu jako celek. Podle rozhodnutí nejde o řadu protiprávních jednání, nýbrž o jediné protiprávní jednání, až na to, že při určení výše pokuty je třeba zohlednit více či méně významnou úlohu, kterou hrál každý podnik. V článku 1 rozhodnutí polypropylen se tak podniky prohlašují za období, které je pro každý z nich uvedeno, za odpovědné za protiprávní jednání, které se projevilo pěti formami chování, aniž je konkrétně uvedeno, které podniky se dopouštěly toho či onoho chování, a období, kdy tak činily.

178 Zdá se, že výrok napadeného rozsudku naopak předpokládá připsání odpovědnosti za celkové protiprávní jednání odděleně od připsání odpovědnosti za jednotlivé formy chování, které je tvoří: den ukončení jednoho a druhého se nemusí shodovat a pokuta zohledňuje tento rozdíl i neúčast na určitém chování. To ukazuje účinky rozdílu mezi pojmem jediné protiprávní jednání a způsobem, jakým jej používá Soud.

179 Anic poznamenává, že postoj Komise, která odhlíží od skutečné účasti každého podniku na všech jednotlivých chováních, jimiž se uskutečňuje kartelová dohoda, přičemž tato chování mohou mít podobu dohody nebo jednání ve vzájemné shodě, by bylo možno obhájit pouze tvrzením, že neexistuje žádný podstatný rozdíl mezi pojmy dohody a jednání ve vzájemné shodě. Takové tvrzení je však v rozporu se zásadami, které uvádí Soud v bodech 198 a 200 napadeného rozsudku na základě judikatury Soudního dvora. Z toho vyplývá, že dohoda v každém případě předpokládá shodu vůle, zatímco jednání ve vzájemné shodě spočívá ve vědomě souběžném chování. Mezi oběma pojmy je rozdíl nejen kvantitativní, ale i kvalitativní vzhledem k tomu, že dohoda může být výsledkem shody vůle i bez vykonávání skutečné činnosti, zatímco jednání ve vzájemné shodě je výsledkem skutečného chování, kterým se konkretizuje vědomá souběžnost nebo koordinace chování podniků. Proto mohou být skutečná chování projevem jediného protiprávního jednání pouze tehdy, představuje-li toto jednání dohoda. V takovém případě však musí být prokázána existence dohody, a zejména shody vůle, na které se zakládá, což Komise v rozhodnutí polypropylen neučinila.

180 Anic má za to, že nesprávný výklad, kterého se dovolává Komise, je falešným problémem, jenž nemá praktický dopad. Komise ji sice neobvinila, že se dopustila řady odlišných protiprávních jednání, nýbrž že se účastnila jediného protiprávního jednání; avšak toto jediné protiprávní jednání se skládá z jednotlivých chování. Komise vytýká jednotlivým dotyčným podnikům, že se různou měrou podílely na opatřeních, jejichž výčet je uveden v článku 1 rozhodnutí polypropylen, přičemž sama tato opatření představují protiprávní jednání. Jediné protiprávní jednání, které není doplněno odkazem na tato chování, je podle Anic „prázdnou krabicí“.

181 Komise použila pojem jediného protiprávního jednání a obvinila podniky z veškerého chování, které představuje protiprávní jednání, aniž by prokazovala chování každého z podniků. Formulace, kterou zvolila Komise v rozhodnutí polypropylen, je implicitně obsažena ve formulaci, kterou zvolil Soud, jenž přebírá pojem jediného protiprávního jednání a individualizuje jeho jednotlivé prvky pouze za účelem jeho časového vymezení a přesnějšího posouzení stupně odpovědnosti každého z podniků. Dohoda a jednání ve vzájemné shodě se projevují v určitém

chování podniků. Soudu tedy nelze vytýkat, že zrušil části rozhodnutí polypropylen, které prohlašují Anic vinnou za chování, jež jí nemohla být přičítána, protože nebyla prokázána právně dostačujícím způsobem.

Rozpor mezi odůvodněním a výrokem

182

Druhým důvodem Komise tvrdí, že v napadeném rozsudku je rozpor. Soud na jednu stranu v bodech 203 a 204 přijal kvalifikaci skutečností, na kterých se zakládá rozhodnutí polypropylen, to znamená tezi jediného protiprávního jednání. Na druhou stranu rozhodnutí částečně zrušil s odůvodněním, že nebylo prokázáno, že se Anic podílela na některých opatřeních, k nimž došlo v rozhodné době, přičemž tato opatření byla součástí protiprávního jednání, které Soud považoval za jediné. Tento rozpor je v samotném výroku napadeného rozsudku. Zatímco v bodě 1 první odrážce se odkazuje na celkové protiprávní jednání, které je časově vymezené, ve druhé a ve třetí odrážce se vylučuje odpovědnost Anic za opatření, ke kterým došlo během takto vymezeného období, ačkoli jsou tato opatření součástí protiprávního jednání. V konečném vyznění Komise vytýká Soudu, že nepřipsal Anic odpovědnost za celkové protiprávní jednání v souladu s tezí jediného protiprávního jednání, nýbrž že rozlišoval mezi jednotlivými opatřeními, jako kdyby se jednalo o samostatná protiprávní jednání.

183

Podle Komise sdílí Anic její názor na pojem jediného protiprávního jednání a na skutečnost, že Soud tento pojem nepoužil správně. Účastníci řízení se rozcházejí pouze v důsledcích, které z této kritiky vyvozují, přičemž Komise má za to, že Soud neměl zcela ani zčásti zprostit Anic odpovědnosti za chování zakládající protiprávní jednání, zatímco Anic se domnívá, že její účast na protiprávním jednání skončila v polovině roku 1982, současně s její účastí na schůzích, a nikoli v říjnu 1982. Argument Anic se týká skutkových otázek, a je tudíž nepřipustný, avšak i kdyby Soudní dvůr v tomto bodě s Anic souhlasil, byl by tento podnik nadále odpovědný za celkové protiprávní jednání až do poloviny roku 1982, takže by napadený rozsudek přesto musel být zrušen v rozsahu bodu 1 druhé a třetí odrážky výroku.

184

Anic má za to, že mezi odůvodněním a výrokem není žádný rozpor v tom smyslu, jaký uvádí Komise. Soud měl být naopak důsledný a měl vyvodit ze skutkových zjištění a z právních zásad uvedených v odůvodnění rozsudku jediné možné závěry, a sice že se Anic neúčastnila kartelové dohody. Jak Anic vysvětlila ve svém vzájemném kasačním opravném prostředku, nebyla u ní totiž prokázána čtyři z pěti chování považovaných za nezbytná k provádění kartelové dohody. Proto nemůže pouhá její účast na schůzích představovat přistoupení k dohodě nebo k jednání ve vzájemné shodě.

185

Obecněji vzato při odkazování na všechny prvky údajného systému vzájemné shody bez rozdílu je třeba ještě prokázat, že je Anic uskutečňovala. V případě žádné z vytýkaných činností však není prokázáno, že Anic plnila závazky, například současným zvyšováním cen nebo dodržováním objemů, které jí byly přiděleny. I určení října 1983 jako konce období je sporné vzhledem k tomu, že v té době byl již převod na společnost Monte účinný, účast na schůzích skončila v květnu 1982 nebo v polovině roku 1982 a sdělení očekávání v oblasti objemů prodeje společnosti ICI není dostatečné k tomu, aby představovalo účast na jednání ve vzájemné shodě. Vzhledem k tomu, že se tím popírá jakákoli relevance uvedeného sdělení očekávání, zbývá pouze účast Anic na schůzích, jež nikdy neměla účinky a nepostačuje k tomu, aby byla Anic přičtena odpovědnost za celkové protiprávní jednání.

- 186 Celý napadený rozsudek se zakládá na předpokladu, že účast na schůzích výrobců je nezbytnou a postačující skutečností k prokázání zapojení Anic do kartelové dohody. Proto, až na jedinou výjimku, Soud pokaždé, když nebyla prokázána účast Anic na schůzích, logicky vyloučil její účast na kartelové dohodě, pokud jde o příslušná období a příslušné iniciativy. Z pohledu Soudu by bylo rovněž logické, že i za období, v němž považoval Anic za celkově zúčastněnou na kartelové dohodě, nebyla považována za odpovědnou za jednání naplánovaná během schůzí, kterých se nezúčastnila. Tato výtky Komise je tedy neodůvodněná, aniž by Anic musela sdílet úvahy Soudu.
- 187 Ohledně období následujícího po konci roku 1978 nebo počátku roku 1979 se přístup Soudu štěpí podle jednotlivých znaků protiprávního jednání, jeho úvahy jsou však nadále zakotveny v neoddělitelnosti účasti na schůzích a účasti na kartelové dohodě. Konkrétně, pokud jde o vzájemnou shodu ohledně cen a kvót, Anic tvrdí, že z její neúčasti na schůzích, které se konaly po polovině roku 1982, vyplývá její neúčast na iniciativách po tomto období. Stejně tak co se týče opatření určených k usnadnění provádění cenových iniciativ, její neúčast na schůzích, při kterých byla dohodnuta tato opatření, znamená její neúčast na iniciativách dohodnutých v tomto rámci.
- 188 Anic nesouhlasí s kvalifikací jediného protiprávního jednání. I kdyby mezi jednotlivými chováními několika podniků po několik let existoval vztah týkající se účelu, nebyla by různá protiprávní jednání nikdy jediným skutkem, ale každé by si zachovalo vlastní povahu a mělo by být vytýkáno jednotlivě. Teze Komise má vysvětlit, jak mohla být Anic považována za odpovědnou za iniciativy v oblasti cen nebo kvót, aniž bylo prokázáno, že je skutečně prováděla: postačující byla její myšlenková spolupráce. V každém případě ani tato konstrukce nemůže přičíst podniku odpovědnost za opatření, na kterých nespolečně pracoval ani myšlenkově.
- 189 I kdyby bylo možno připustit, jak to učinil Soud, že schůze představovaly rozhodující prvek systému vzájemné shody výrobců, je rozpor mezi odůvodněním a výrokem napadeného rozsudku, na který poukázala Anic, stále zjevný. Vzhledem k tomu, že podle toho, co vyplývá z bodů 91 a 100 napadeného rozsudku, není prokázáno, že se Anic účastnila schůzí po 9. červnu 1982, nelze jí přičítat žádnou z iniciativ po tomto dni. Z toho vyplývá, že její zapojení do údajného kartelu končí ve všech ohledech v červnu, a nikoli v říjnu 1982.
- 190 V tomto ohledu je třeba zkoumat společně oba důvody, které Komise uvedla v kasačním opravném prostředku. Aby bylo možno rozhodnout, zda jsou tyto důvody opodstatněné, je totiž nutno zaprvé ověřit, zda má rozhodnutí polypropylen skutečně takový obsah a dosah, jaké mu připisuje Komise, pokud jde o přičítání odpovědnosti za celkové protiprávní jednání každému z podniků, a zejména Anic. Je-li tomu tak, je zadruté třeba posoudit, zda odůvodnění a výrok napadeného rozsudku skutečně obsahují rozpor, pokud jde o výklad rozhodnutí polypropylen, jak tvrdí Komise. Případně je ještě třeba, aby Soudní dvůr zatřetí ověřil, zda rozhodnutí polypropylen, jak je vykládá Komise, neporušuje čl. 85 odst. 1 Smlouvy, zásadu osobní odpovědnosti za protiprávní jednání podle uvedeného ustanovení, pravidla dokazování a práva na obhajobu, jak tvrdí Anic.
- 191 Zaprvé je třeba konstatovat, že článek 1 rozhodnutí polypropylen vytýká dotyčným podnikům, že se v různých obdobích účastnily dohody a jednání ve vzájemné shodě, které zahrnovaly protiprávní chování uvedená v písmenech a) až e) uvedeného článku. Taková formulace potvrzuje tezi, že Komise tímto způsobem chtěla přičíst

každému ze zapojených podniků odpovědnost za všechna takto popsaná protiprávní chování.

192 Tento výklad podporuje odůvodnění rozhodnutí polypropylen. Komise odkazuje na znaky protiprávního jednání, které v bodě 81 rozhodnutí kvalifikovala jako jedinou a pokračující „dohodu“ a v bodě 83 konkrétně uvedla, že „Závěr o existenci jedné pokračující dohody není dotčen skutečností, že se někteří výrobci nevyhnutelně neúčastnili všech schůzí“. Rovněž upřesnila, že „Všechny podniky, kterým je toto rozhodnutí určeno, se podílely na vytvoření celkových plánů a na podrobných diskusích“ a že „pro jejich odpovědnost není relevantní jejich nepřítomnost na jednom zasedání (nebo v případě společnosti Shell na všech plenárních zasedáních)“.

193 Koncepce, na které je založeno rozhodnutí polypropylen, je obzvlášť jasně vyjádřena v bodě 83, kde Komise uvádí, že „Podstatou této věci je to, že výrobci po dlouhou dobu jednali ve vzájemné shodě za účelem dosažení společného cíle“ a že „každý z nich musí nést odpovědnost nejen za svou přímo vykonávanou úlohu, ale i za provádění celkové dohody. Stupeň účasti každého výrobce nebude proto určen podle období, pro které jsou dostupné jeho pokyny ohledně cen, nýbrž za celé období, po které se podílel na společné iniciativě“.

194 Co se týče konkrétně Anic a Rhône-Poulenc SA, které opustily odvětví polypropylenů předtím, než Komise provedla šetření, Komise v bodě 83 uvedla, že „existují dokumenty, které dosvědčují jejich přítomnost na schůzích a jejich účast na plánech týkajících se cílových objemů a kvót. Dohoda musí být uvažována jako celek a jejich účast musí být považována za prokázanou, i když nebyly nalezeny jejich cenové pokyny“.

195 Z výše uvedeného je třeba vyvodit závěr, že rozhodnutí polypropylen má být vykládáno v tom smyslu, že přičítá Anic odpovědnost za celkové protiprávní jednání včetně prvků, na kterých se přímo nepodílela.

196 Zadruhé je třeba uvést, že Soud přijal tentýž výklad rozhodnutí polypropylen v několika bodech napadeného rozsudku, v první řadě v bodě 1 první odrážce výroku, když zrušil článek 1 rozhodnutí polypropylen v rozsahu, v němž se konstatuje, že se společnost Anic účastnila protiprávního jednání před koncem roku 1978 nebo počátkem roku 1979 a po konci října 1982. Tato formulace implicitně ukazuje, že podle Soudu je Anic odpovědná za jediné protiprávní jednání po celou dobu trvání své účasti.

197 Tentýž názor je výslovně vyjádřen v bodech 203 a 204 napadeného rozsudku, ve kterých Soud připomněl, že jednotlivá zjištěná jednání ve vzájemné shodě a jednotlivé uzavřené dohody patřily vzhledem ke svým shodným cílům do systémů pravidelných schůzí, určování cílových cen a kvót, a zdůraznil, že tyto systémy byly součástí řady iniciativ dotčených podniků, které sledovaly jediný hospodářský cíl, a sice narušit běžný vývoj cen na trhu s polypropylenem. Soud tedy poznamenal, že by bylo nepřirozené dále rozdělovat toto pokračující chování vyznačující se jediným účelem a spatřovat v něm více odlišných protiprávních jednání, a měl za to, že se Anic účastnila integrovaného souboru systémů tvořících jediné protiprávní jednání, jež se postupně konkretizovalo prostřednictvím dohod i jednání ve vzájemné shodě.

198 Z uvedených bodů napadeného rozsudku vyplývá, že v projednávané věci měla být Anic stejně jako ostatní zapojené podniky považována za spolutvůrce jediného protiprávního jednání, jež se konkretizovalo prostřednictvím řady nedovolených

chování patřících do integrovaného souboru systémů, a nikoli několika chování, která mají být uvažována izolovaně.

199 Naproti tomu v jiných bodech napadeného rozsudku se Soud od tohoto výkladu odklonil, zejména v bodě 1 druhé a třetí odrážce výroku, když zrušil článek 1 rozhodnutí polypropylen v rozsahu, v němž se konstatuje, že se společnost Anic účastnila systému pravidelných schůzí výrobců polypropylenu, cenových iniciativ a omezování měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období po polovině roku 1982 a že se účastnila opatření určených k usnadnění provádění cenových iniciativ, po celou dobu své účasti na protiprávním jednání.

200 Ze zvolené formulace totiž vyplývá, že rozhodnutí polypropylen bylo zrušeno v rozsahu, v němž přičítalo společnosti Anic odpovědnost za některá chování, z toho důvodu, že Komise neprokázala, že se na nich tento podnik účastnil.

201 Tuto analýzu potvrzují některé body napadeného rozsudku. V bodě 95 Soud konstatoval, že pravidelná účast Anic na schůzích výrobců polypropylenu byla prokázána jen do poloviny roku 1982, a v bodech 100 a 115 z toho poté vyvodil, že Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem účast tohoto podniku na systému schůzí ani na cenových iniciativách po polovině roku 1982. Stejně tak v bodech 122 až 127 měl Soud za to, že účast Anic na systému „účetního řízení“ a na ostatních opatřeních určených k usnadnění provádění cenových iniciativ, nebyla prokázána právně dostačujícím způsobem z toho důvodu, že Komise neprokázala účast Anic na schůzích, při nichž byl tento soubor opatření přijat.

202 Je tedy třeba konstatovat, že napadený rozsudek skutečně obsahuje rozpor. Soud na jedné straně konstatoval, že se Anic společně s dalšími podniky účastnila až do konce října 1982 jediného protiprávního jednání, které spočívalo v systémech pravidelných schůzí, určování cílových cen a kvót, což mělo jediný společný hospodářský cíl, a sice narušit běžný vývoj cen na trhu s polypropylenem. Na druhé straně vyloučil odpovědnost Anic pro celé období, po které se účastnila protiprávního jednání, nebo pro jeho část za řadu jednání, která však představovala konkrétní projevy tohoto jediného protiprávního jednání, z toho důvodu, že nebylo prokázáno, že se Anic zúčastnila těchto jednání nebo že se zúčastnila schůzí, při kterých se rozhodlo o jejich uskutečnění, aniž zkoumal, zda její odpovědnost za tato konkrétní jednání nemůže vyplývat z její účasti na celkovém protiprávním jednání.

203 Zatřetí je třeba připomenout, že z výše uvedených bodů 81 až 90 tohoto rozsudku vyplývá, že podnik, který se účastnil jediného protiprávního jednání, jako je protiprávní jednání v projednávané věci, prostřednictvím vlastních jednání, jež spadají pod pojem dohody nebo jednání ve vzájemné shodě s protisoutěžním cílem ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy a jež měla přispět k uskutečňování celkového protiprávního jednání, může být odpovědný i za jednání jiných podniků v rámci téhož protiprávního jednání po celou dobu své účasti na protiprávním jednání. Tak je tomu tehdy, je-li zjištěno, že dotyčný podnik věděl o protiprávních jednáních ostatních účastníků nebo je mohl důvodně předvídat a byl připraven přijmout jejich rizika. Takový závěr neodporuje zásadě osobní odpovědnosti za taková protiprávní jednání a nevede k opomíjení individuální analýzy důkazů v neprospěch obviněných v rozporu s pravidly dokazování ani k porušování práv zapojených podniků na obhajobu.

204 Z toho vyplývá, že rozhodnutí polypropylen podle výkladu, k němuž dospěl Soudní dvůr, neporušuje čl. 85 odst. 1 Smlouvy, ani osobní odpovědnost za porušení tohoto ustanovení, ani pravidla dokazování, ani práva na obhajobu.

205 Začtvrté na rozdíl od toho, jak rozhodl Soud v bodě 1 druhé a třetí odrážce výroku napadeného rozhodnutí, jakož i v bodech odůvodnění citovaných výše v bodě 201 tohoto rozsudku, je třeba mít za to, že Komise prokázala právně dostačujícím způsobem účast Anic v systému pravidelných schůzí výrobců polypropylenu, v cenových iniciativách a v omezování měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období po polovině roku 1982, jakož i na opatřeních určených k usnadnění provádění cenových iniciativ, po celou dobu její účasti na protiprávním jednání.

206 Co se zaprvé týče účasti na uvedených prvcích protiprávního jednání po polovině roku 1982, skutečnost, že se Anic, jak konstatoval Soud v bodě 176 napadeného rozsudku, v říjnu 1982 účastnila vyjednávání o určení kvót a že tím chtěla přispět k provádění celkového protiprávního jednání, sebou nese její odpovědnost za jednání, která zamýšlejí provést nebo provádějí jiné podniky a která patří mezi tyto prvky protiprávního jednání. Anic totiž dobře věděla o všech těchto prvcích díky své mnohaleté účasti na pravidelných schůzích výrobců polypropylenu a musela nutně předpokládat, že budou pokračovat i po polovině roku 1982.

207 Co se dále týče opatření určených k usnadnění provádění cenových iniciativ, stačí poznamenat, že různé formy jednání uvedené v článku 27 rozhodnutí polypropylen a zkoumané Soudem v bodech 116 až 127 napadeného rozsudku mají všechny pomocnou povahu vzhledem k cenovým iniciativám, neboť mají za cíl vytvořit podmínky příznivé pro dosažení cílových cen určených výrobcí polypropylenu. Je třeba poznamenat, že Anic vzhledem k tomu, že se po několik let podílela na uvedených cenových iniciativách, mohla důvodně předvídat, že zúčastněné podniky se budou pokoušet různými mechanismy usnadnit úspěch těchto iniciativ, a že byla připravena tuto možnost přijmout. Proto i když není prokázáno, že se Anic skutečně podílela na přijímání nebo na provádění těchto opatření, je neméně odpovědná za skutečná jednání, která v této souvislosti prováděly jiné podniky v rámci jediného protiprávního jednání, kterého se účastnila a ke kterému přispěla.

208 Z toho vyplývá, že důvody Komise jsou opodstatněné a že bod 1 druhá a třetí odrážka výroku napadeného rozsudku musí být zrušen.

209 Podle čl. 54 prvního pododstavce Statutu ES Soudního dvora v případě, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný, zruší Soudní dvůr rozhodnutí Soudu prvního stupně. Může potom vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to stav soudního řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Soudu prvního stupně k rozhodnutí.

210 Vzhledem k tomu, že to stav soudního řízení dovoluje, je třeba, aby Soudní dvůr vydal konečné rozhodnutí ve věci.

Věc samá žaloby na zrušení

Údajná právní nicotnost rozhodnutí polypropylen

211 V této souvislosti je zaprvé třeba prověřit, zda je Soudní dvůr, jak tvrdí Anic, povinen zkoumat otázku právní nicotnosti rozhodnutí polypropylen z úřední povinnosti.

212 V tomto ohledu stačí poukázat na to, že povinnost uplatnit z úřední povinnosti nepominutelné důvody týkající se zachování pravidel postupu při přijetí rozhodnutí polypropylen může případně existovat pouze v závislosti na skutkových poznatcích založených do spisu.

213 V projednávané věci nebyl předložen žádný poznatek, který by mohl zpochybnit platnost rozhodnutí polypropylen, takže Soudní dvůr nemá důvod zkoumat tuto otázku z úřední povinnosti.

Žalobní důvody směřující ke zrušení rozhodnutí polypropylen

214 Z výše uvedeného zadruhé vyplývá, že Komise měla právem za to, že se Anic od konce roku 1978 nebo počátku roku 1979 do konce října 1982 účastnila dohody a jednání ve vzájemné shodě spočívajících v systémech pravidelných schůzí výrobců polypropylenu, cenových iniciativ, opatření k usnadnění provádění cenových iniciativ, cílových objemů a kvót.

215 Proto musí být žaloba podaná Anic proti rozhodnutí polypropylen zamítnuta vyjma části, jež vyplývá z bodu 1 první odrážky výroku napadeného rozsudku, který nebyl v rámci tohoto kasačního opravného prostředku zpochybněn.

Výše pokuty

216 Co se zatřetí týče výše pokuty, kterou Soud snížil z 750 000 na 450 000 ECU, neboli o 40 %, Komise poukazuje na to, že z jiných rozsudků vydaných ve věcech, které se týkaly rozhodnutí polypropylen (rozsudky ze dne 24. října 1991, Petrofina v. Komise, věc T-2/89, Recueil 1991, s. II-1087, a ze dne 17. prosince 1991, BASF v. Komise, věc T-4/89, Recueil 1991, s. II-1523), vyplývá, že Soud prvního stupně při snížení pokuty uplatnil zásadu proporcionality tím, že zohlednil kratší dobu trvání protiprávního jednání, zmírněnou přihlédnutím k faktoru závažnosti. V případě Anic byla délka trvání protiprávního jednání v rozhodnutí polypropylen určena jako 62 měsíců a v napadeném rozsudku jako 46 měsíců, což mělo vést ke snížení pokuty o 25 %. Zbývá tedy ještě snížení o 15 % související s bodem 1 druhou a třetí odrážkou výroku napadeného rozsudku, které by mělo být zrušeno vzhledem k tomu, že by měl být zrušen rovněž obsah uvedených odrážek. V tomto ohledu spočívá jediný problém v určení výše pokuty v závislosti na účasti na protiprávním jednání vzhledem k tomu, že Komise již přihlédla k větší či menší závažnosti odpovědnosti podniků tím, že udělila vyšší pokuty čtyřem podnikům, které nesly za kartelovou dohodu největší odpovědnost.

217 Anic uvádí, že Soud poté, co přehodnotil z hlediska délky trvání a závažnosti její účast na protiprávním jednání, měl za to, že pokuta není úměrná její skutečné odpovědnosti, a proto ji snížil. Ve velké většině právních systémů členských států se zohledňuje úloha, jakou hrál každý účastník v rámci protiprávního jednání, přinejmenším při určení toho, jak přísnou sankci je třeba uložit. Kritérium délky trvání protiprávního jednání není významnější než kritérium závažnosti, a ta má být posuzována podle chování každého podniku, a nikoli pouze podle protiprávního jednání jako takového.

218 V tomto ohledu je třeba předně poukázat na to, že z důvodu částečného zrušení napadeného rozsudku a na základě článku 17 nařízení č. 17 přísluší Soudnímu dvoru pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci ve smyslu článku 172 Smlouvy (nyní článku 229 ES).

219 V tomto rámci je třeba se připojit k závěrům Soudu prvního stupně týkajícím se obecné úrovně pokut uložených podnikům, kterým bylo rozhodnutí polypropylen určeno, a kritérii použitých pro vyvážení pokut uložených každému podniku, jak vyplývají z napadeného rozsudku.

220 Snížení pokuty uložené společnosti Anic, které provedl Soud, je odůvodněné
v rozsahu, v němž se vztahuje ke kratšímu trvání protiprávního jednání, o kterém měl
Soud za to, že bylo prokázáno od konce roku 1978 nebo počátku roku 1979 do konce
října 1982, a nikoli přibližně od listopadu 1977 do konce roku 1982 nebo počátku
roku 1983, jak vyplývalo z rozhodnutí polypropylen.

221 Naproti tomu bylo o snížení pokuty, které provedl Soud, rozhodnuto na základě
nesprávných předpokladů v rozsahu, v němž se odkazuje na účast Anic v systému
pravidelných schůzí výrobců polypropyleny, v cenových iniciativách a v omezování
měsíčních prodejů ve vztahu k předchozímu období od poloviny roku 1982 do konce
října 1982, jakož i o její účast na opatřeních k usnadnění provádění cenových
iniciativ po celou dobu její účasti na protiprávním jednání, o nichž měl Soud
neprávem za to, že nebyly prokázány.

222 Avšak zejména vzhledem k tomu, že účast společnosti Anic na těchto prvcích
protiprávního jednání byla okrajová, Soudní dvůr při rozhodování na základě své
pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci považuje za patřičné potvrdit snížení
pokuty, o kterém rozhodl Soud prvního stupně.

223 Podle čl. 2 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých
ustanoveních týkajících se zavedení eura (Úř. věst. 1997, L 162, s. 1) se každý odkaz
činěný v právním nástroji na ECU ve smyslu článku 109g Smlouvy o ES (nyní
článek 118 ES), a jak je vymezeno v nařízení Rady č. 3320/94 ze dne 22. prosince
1994 o konsolidaci stávajících právních předpisů Společenství o definici ECU
v důsledku vstupu v platnost Smlouvy o Evropské unii (neoficiální překlad) (Úř.
věst. 1994, L 350, s. 27), nahrazuje odkazem na euro v poměru jedno euro k jednomu
ECU. U odkazů na ECU v právním nástroji neobsahujícím takové vymezení se
předpokládá odkaz na ECU ve smyslu článku 109g Smlouvy o ES, a jak je vymezeno
v nařízení (ES) č. 3320/94; tuto domněnku lze vyvrátit, přičemž se přihlédne
k záměrům stran.

224 V projednávané věci vyjádřila Komise v rozhodnutí polypropylen, ostatně stejně jako
Soud v napadeném rozsudku, částku pokuty uložené Anic v ECU a v italských lirách,
přičemž použila směnný kurs 1 471,59 ITL za 1 ECU, platný v den, kdy bylo
uvedené rozhodnutí přijato (viz Úř. věst. 1986, C 95, s. 1). Z toho vyplývá, že
Komise měla v úmyslu uvést ve vnitrostátní měně konečný přepočtení částky
vyjádřené v ECU. Proto je třeba nepřipustit domněnku uvedenou v článku 2 nařízení
č. 1103/97 a stanovit pokutu v italských lirách tak, že se částka uvedená v článku 3
rozhodnutí polypropylen sníží o 40 % a potvrdí se částka, kterou uvedl Soud prvního
stupně v bodě 2 výroku napadeného rozsudku.

K nákladům řízení

225 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném
prostředku použije podle článku 118 téhož jednacího řádu, se účastník řízení, který
neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který
měl ve věci úspěch, požadoval.

226 Vzhledem k tomu, že žalobě Anic proti rozhodnutí polypropylen bylo částečně
vyhověno, je třeba rozhodnout, že každý účastník řízení ponese vlastní náklady, které
souvisejí s řízením před Soudem prvního stupně. Je tudíž třeba potvrdit bod 4 výroku
napadeného rozsudku.

227

Vzhledem k tomu, že Anic neměla úspěch ve svých důvodech v rámci kasačního opravného prostředku, je třeba jí uložit náhradu nákladů, které souvisejí s řízením na tomto stupni.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát)

rozhodl takto:

- 1) **Bod 1 druhá a třetí odrážka výroku rozsudku Soudu prvního stupně ze dne 17. prosince 1991, Enichem Anic v. Komise (věc T-6/89), se zrušuje.**
- 2) **Žaloba společnosti Anic proti rozhodnutí Komise 86/398/EHS ze dne 23. dubna 1986 týkajícího se řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (*neoficiální překlad*) (IV/31.149 – Polypropylen) se zamítá vyjma části, jež vyplývá z bodu 1 první odrážky výroku uvedeného rozsudku.**
- 3) **Výše pokuty uložené společnosti Anic Partecipazioni SpA, původně Anic SpA, později Enichem Anic SpA, v článku 3 rozhodnutí 86/398/EHS se určuje jako částka 662 215 500 ITL.**
- 4) **Vzájemný kasační opravný prostředek společnosti Anic Partecipazioni SpA, původně Anic SpA, později Enichem Anic SpA, se zamítá.**
- 5) **Každý účastník řízení ponese vlastní náklady, které souvisejí s řízením před Soudem prvního stupně.**
- 6) **Společnosti Anic Partecipazioni SpA, původně Anic SpA, později Enichem Anic SpA, se ukládá náhrada nákladů, které souvisejí s řízením na tomto stupni.**